

ÅRSBERETNING FOR 2001 FRA ERSTATNINGSNÆVNET

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. LOVGRUNDLAGET

2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING

3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2001

4. NÆVNETS SAGSBEHANDLINGSTID

5. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?

6. KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

- 6.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVEN
- 6.2. FORHOLDET AF NÆVNET HENFØRT UNDER STRAFFELOVEN
- 6.3. AFSLAG ALLEREDE FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES
- 6.4. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET
- 6.5. ERSTATNING FOR BEGRAVELSESOMKOSTNINGER
- 6.6. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO
- 6.7. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7
- 6.8. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD
- 6.9. 2-ÅRS FRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13
- 6.10. ERSTATNING FOR FORLÆNGELSE AF UDDANNELSE
- 6.11. IKKE BÅDE ERSTATNING FOR TAB AF ERHVERVSEVNE (ERSTATNINGS-

ANSVARSLovens § 8) OG ERSTATNING FOR FORØGEDE UDGIFTER VED FORLÆNGELSE AF UDDANNELSE

- 6.12. FORSØRGERTABSERSTATNING
- 6.13. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1
- 6.14. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 2
I denne elektroniske udgave er sidenummering udeladt.

Bilag:

- Skema 1: Sager påkendt i nævnet, opgjort efter forekomsten af den enkelte lovovertrædelse.
- Skema 2: Sagerne opdelt efter gerningssted.
- Skema 3: De udbetalte erstatninger fordelt på erstatningsposter.
- Skema 4: Sagerne opdelt efter erstatningernes størrelse
- Skema 5: Oversigt over meddelte afslag.
- Skema 6: Opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse.

1. LOVGRUNDLAGET.

Siden 1976 har Erstatningsnævnet på statens vegne ydet erstatning til ofre for forbrydelser. Lovgrundlaget findes i loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. nu lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985 med senere ændringer, i det følgende kaldet offererstatningsloven.

Loven vedrører erstatning og godtgørelse for personskade forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven og giver kun i meget begrænset omfang hjemmel til erstatning for tingsskade. Loven dækker således ikke skader, der er sket ved overtrædelse af f.eks. færdselsloven, våbenloven, restaurationsloven, politivedtægten o. lign. De forbrydelser, nævnet yder erstatning og godtgørelse for, er navnlig vold, voldtægt, røveri og manddrab eller forsøg herpå.

Nævnet yder erstatning og godtgørelse efter dansk rets almindelige erstatningsregler om skadevolderens erstatningsansvar - også selv om skadevolderen måtte være ukendt. Erstatning og godtgørelse ydes dog kun i det omfang, skaden ikke dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, private forsikringer, pensionsydelse eller andre økonomiske ydelser, som skadelidte er berettiget til i anledning af skaden.

2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING.

Afgørelse om erstatning træffes af Nævnet Vedrørende Erstatning Til Ofre For Forbrydelser (Erstatningsnævnet). Nævnet er en selvstændig styrelse under Justitsministeriet. Nævnets afgørelser kan ikke påklages til højere administrativ myndighed, idet nævnet efter lovens § 16 har den endelige administrative afgørelse.

Nævnet har i 2001 haft følgende sammensætning:

Landsdommer Michael Lerche (formand), Østre Landsret, ankechef Bo Antonsen, Den Sociale Ankestyrelse, (efter indstilling fra Socialministeren), og advokat Klaus Kastrop-Larsen, København, (efter indstilling fra Advokatrådet).

Hvervet som stedfortrædende formand varetages af landsdommer Otto Hedegaard Madsen, Østre Landsret.

Nævnets sekretariat har også i 2001 været ledet af sekretariatschef, cand. jur. Eva Rønne.

Nævnets sekretariat har i øvrigt i 2001 bestået af fuldmægtig, cand. jur. Helene Yde Larsen (indtil udgangen af august 2001), fuldmægtig, cand. jur. Anja Hedegaard Nielsen, fuldmægtig, cand. jur. Marlene Baand Hansen (fra den 15. september 2001), fuldmægtig, cand. jur. Mads Bundgaard og fuldmægtig, cand. jur. Anne Fode (De to sidstnævnte er fra Justitsministeriet og er ansat i nævnet 10 timer ugentligt). Endvidere har sekretariatet bestået af afdelingsleder Dorrit Lekach, kontorfuldmægtig Kirsten Hastrup, overassistenterne Irma Brødsgaard Jensen, Lene Holm, Lissi Rasmussen (indtil udgangen af marts 2001), Marianne Fredskov Riising samt Karla Huess (fra den 1. maj 2001). Sekretariatet har tillige deltidsbeskæftiget nogle juridiske studerende.

Nævnets sagsbehandling påbegyndes i sekretariatet, hvor kontorfunktionærerne og de juridiske fuldmægtige foretager en selvstændig sagsbehandling og afgiver indstilling om sagens afgørelse. På baggrund heraf behandles sagen af sekretariatschefen. Herefter forelægges sagen for nævnets medlemmer enten på det månedlige nævnsmøde eller ved ugentlig udsendelse af sagsresumé til nævnets medlemmer. Nævnet har således i 2001 på sine 11 møder i alt behandlet 161 sager. Særligt oplagte sager kan dog i henhold til forretningsordenen, der senest er ændret ved bekendtgørelse nr. 808 af 19. november 1998 med ikrafttræden den 1. december 1998, afgøres af formanden alene eller af sekretariatschefen efter nærmere bemyndigelse. I 2001 var det tilfældet med ca. 2.600 sager ud af i alt 3.296 påkendte sager, dvs. ca. 80 % af sagerne.

Overtandlæge, lic. odont. Jens Thorn, Esbjerg Sygehus, er tilknyttet nævnet som sagkyndig konsulent vedrørende tandskader.

3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2001.

I 2001 har nævnet modtaget 3.228 ansøgninger om erstatning, hvilket er 72 flere - godt 2 % - end i 2000. Ved udgangen af 2001 henstod 1.355 ubehandlede sager mod 1.085 sager det foregående år, dvs. en stigning på 270 sager. Da det samlede antal modtagne sager i 2001 – som nævnt – steg med 72 sager, udgør stigningen i antallet af ubehandlede sager imidlertid reelt 198 sager, svarende til en stigning på 18 %.

Nævnet gennemførte i 2001 en analyse af kompleksiteten af nævnets sager for året 2001 samt for 3 udvalgte år, 1990, 1995 og 1998. I undersøgelsen indgik flere parametre, herunder behovet for at indhente yderligere dokumentation for ansøgerens krav, nødvendigheden af at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen, antallet og omfanget af dokumenter/udtalelser/bilag m.v., omfanget af genoptagelse af allerede afgjorte sager samt antallet af sager, der på grund af typisk en vis komplicitet/principiel/juridisk beskaffenhed ikke kunne afgøres på sekretariatsplan, men blev forelagt nævnsmedlemmerne til afgørelse. Undersøgelsen mandede ud i en konklusion om, at det næsten

undtagelsesfrit kunne fastslås, at nævnets sager i løbet af 1990'erne til 2001 på baggrund af de anførte parametre var blevet mere komplekse og dermed også mere tids- og arbejdskrævende.

I sager, hvori nævnet ikke skal indhente supplerende oplysninger og dokumentation for krav eller skal forelægge sagen for f.eks. Arbejdsskadestyrelsen, har sagsbehandlingstiden – forstået som den tid, der går fra sagens modtagelse i nævnet, til sagsbehandlingen indledes - ligget på ca. 6 måneder. Nævnet bestræber sig stadigt på – ved forskellige tiltag – effektivt at søge at nedbringe denne sagsbehandlingstid, der forekommer uforholdsmæssig lang, men som i det væsentlige skyldes sagernes ovennævnte betydeligt øgede kompleksitet.

I sager, hvori sekretariatet umiddelbart ved sagens modtagelse kan konstatere, at nævnet kan træffe afgørelse på det foreliggende grundlag uden indhentelse af yderligere oplysninger, kan nævnet træffe en afgørelse allerede 1-2 uger efter sagens modtagelse. Kriteriet for – herunder beløbsgrænserne for – hvilke sager der udskilles straks til afgørelse, er blevet udvidet i 2001. Denne effektivisering af sagsgangen må derfor forventes fremover at kunne aflæses i den samlede sagsbehandlingstid.

Nævnet har i 2001 tilkendt erstatninger ved 4.774 tilkendelser, idet samme ansøger kan have fået tilkendt erstatning og godtgørelse ved flere breve/tilkendelser fra nævnet.

Nævnet har i 2001 påkendt 3.296 nye sager mod 3.348 sager i 2000, hvilket svarer til et fald på 1,6 %. Som ovenfor påpeget, er det samlede antal modtagne sager i 2001 imidlertid steget fra 3.156 til 3.228 i 2001.

Der er meddelt afslag på erstatning i 978 sager (2000: 901 sager) og tilkendt erstatning i 2.318 sager (2000: 2.448 sager). Det samlede erstatnings- og godtgørelsesbeløb (inkl. godt 0,9 mio. kr. i gebyr til Arbejdsskadestyrelsen) har i 2001 udgjort knap 42,6 mio. kr. eller ca. 1,9 mio. kr. mere end beløbet på ca. 40,7 mio. kr. i 2000. Dette svarer til en stigning på ca. 4,7 %. Heri er dog ikke medregnet den forrentning, som f.eks. i henhold til erstatningsansvarslovens § 16 tillægges godtgørelse for varigt mén, svie og smerte, samt erhvervsevnetabs- og forsørgertabserstatning. Det samlede udbetalte erstatnings- og godtgørelsesbeløb for 2001 inkl. renter er af politiet opgjort til ca. 55,8 mio. kr. mod ca. 51 mio. kr. for året 2000 svarende til en stigning på 9,4 %. Ved gennemførelsen af statens regresret i henhold til offererstatningslovens § 17 har skadevolderne i 2001 til politiet indbetalt ca. 7,1 mio. kr. (2000: ca. 6,7 mio. kr.).

Som bilag til årsberetningen er som tidligere år vedhæftet skemaerne 1-6. Som nærmere oplyst i årsberetningen for 1998, side 3-4, blev der i forbindelse med overgangen til et nyt sagsbehandlingssystem med virkning fra februar 1998 foretaget en del ændringer i disse skemaer, dels i opsplitningen i poster, dels i selve opgørelsesmåden. Den herved fremkomne "skævhed" i sammenligningsgrundlaget med tidligere år kan forekomme "besværlig", men er dog udelukkende et "overgangsproblem". I noterne til de enkelte skemaer er angivet de mest betydningsfulde ændringer i opgørelserne/posterne.

Skema 1 indeholder en oversigt over de i 2001 i alt 3.811 registrerede antal straffelovsovertrædelser, der er indeholdt i de i alt 3.296 nye sager, som nævnet har påkendt sidste år. Det er en statistisk tilfældighed, at det registrerede antal straffelovsovertrædelser for 2001 svarer til året før. Som anført i note 1 er straffelovsovertrædelserne opgjort således, at sagens enkelte lovovertrædelser, og ikke som til og med 1997-årsberetningen blot hovedovertrædelser, angives. Dette er også årsagen til, at antallet af lovovertrædelser – 3.811 - er større end antallet af sager på 3.296, der er blevet påkendt i nævnet.

Skemaet viser bl.a., at antallet af manddrab er det samme – 33 – som i 2000. Hvorimod antallet af drabsforsøg er steget med 100 %, fra 19 til 38. Antallet af kønssædelighedsforbrydelser er faldet fra 511 (2000) til 480 (2001), dvs. et fald på godt 6 %. Der er inden for denne samlede kategori sket et markant fald på 53 % vedrørende incest, straffelovens § 210 (fra 30 til 16 sager).

Antallet af voldssager (straffelovens §§'erne 244, 245, 246 og 248 samt 119) er stort set det samme for 2000 og 2001. I årsberetningen for 2000 var det herom nævnt som bemærkelsesværdigt, at sager vedrørende ”vold mod tjenestemand i funktion”, var steget fra 87 sager i 1999 til 116 sager i 2000, dvs. en stigning på 33%. Denne sagskategori har for 2001 haft et fald på selv samme 33 %, således at antallet for ”vold mod tjenestemand i funktion” er ”tilbage” på 83 sager, dvs. på 1999-niveauet.

Skema 2 viser sagerne opdelt efter gerningssted. Antallet af sager med ”tilfældige sagesløse på gaden” er i forhold til de tidligere år faldet markant. Således er der i forhold til 2000 tale om et fald på 33 % fra 441 sager (2000) til nu 297 sager. Sager vedrørende ”udlandet” er faldet fra 11 i 2000 til kun 3 i 2001, dvs. et fald på 73 %.

I skema 3 er angivet de udbetalte erstatninger fordelt på de enkelte erstatningsposter og med de med virkning fra februar 1998 yderligere foretagne opsplitninger af posten ”Diverse” og med en særskilt post for ”Gebyr”. Sidstnævnte post omfatter væsentligt sagsbehandlingsgebyret til Arbejdsskadestyrelsen for udtalelser navnlig om eventuelt varigt mén, erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet. Stigningen i udbetalte erstatningsbeløb i forhold til 2000 har som allerede nævnt udgjort ca. 1,8 mio. kr. svarende til en stigning på ca. 4,6 %. I 2001 har nævnet i forhold til året forud udbetalt knap 400.000 kr. mere i godtgørelse i henhold til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2 (efter ændringen ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 findes bestemmelsen med virkning fra 01-01-2002 i § 26, stk. 3), for retsstridige krænkelser ved forbrydelser, der har indebåret et angreb. Det samlede udbetalte beløb efter denne bestemmelse på knap 900.000 kr. udgør således en stigning på 80 %. Som også angivet i tidligere årsberetninger, bliver denne lovbestemmelse, der trådte i kraft den 1. juni 1997, stadig hyppigere påberåbt og anvendt.

Den største post er – som hidtil – uden sammenligning - udbetalingen af erstatning for erhvervsevnetab på ca. 14,8 mio. kr. og svarer fortsat til ca. 35 % af den samlede udbetaling til de skadelidte. Næststørste post er denne gang ikke godtgørelsen for tort, der er henvist til tredjepladsen, men godtgørelsen for varigt mén, der udgør knap 6,5 mio. kr. eller knap 16 % af den samlede udbetaling.

I skema 4 er erstatningsbeløbene opdelt efter størrelse, og langt de fleste udbetalinger ligger – som hidtil - i størrelsesordenen 1 - 1.999 kr. (1131 udbetalinger ud af i alt 2623 svarende til ca. 43 %). Bemærkelsesværdigt er denne gang stigningen fra 9 til 15 – ca. 67 % stigning – for så vidt angår størrelseskategorien ”500.000 og derover”.

Skema 5 indeholder en oversigt over meddelte afslag på erstatningsansøgninger. I årsberetningen for 2000 blev det på grundlag af de opgjorte tal, indiceret, at der syntes at være en fortsat ”opblødning” af nævnets hidtil meget strenge praksis vedrørende overholdelse af kravet om 24-timers politianmeldelse efter lovens § 10. I modsætning hertil viser opgørelsen for 2001 nu afslag i 103 sager svarende til en stigning på 34 % i forhold til et antallet af afslag på 77 for 2000. Der er vedrørende ”erstatning fra anden side (§ 7)” en stigning på 31 % i antal afslag, nemlig fra 139 i 2000 til 182 for 2001. Der må for begge disse afslagskategoriers vedkommende som følge af de fra den 1. januar 2002 gældende nye bestemmelser i henholdsvis lovens § 10, stk. 2, og § 7, stk. 1, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001, forventes et ikke ubetydeligt fald i antallet af afslag.

I skema 6 er som i tidligere årsberetninger vist en opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse, herunder med gerningssted i udlandet.

4. NÆVNETS SAGSBEHANDLINGSTID.

Som det fremgår af de ovennævnte talmæssige oplysninger havde nævnet ved udgangen af 2001 en beholdning på 1.355 ubehandlede sager. Ved udgangen af 2000, 1999 og 1998 var de tilsvarende tal 1.085, ca. 900 og ca. 800. Antallet af indkomne nye sager i perioden fra 1998 til 2001 er steget med 469 sager svarende til godt 16%.

Nævnets sekretariat arbejder til stadighed på at forøge såvel effektiviteten som produktiviteten. Det stigende sagsantal og den ovennævnte dokumenterede kompleksitet af nævnets sager gør det ikke realistisk, at nævnet med den nuværende personalenormering i væsentligt omfang kan nedbringe sagsbehandlingstiden.

I 2002 træder store ændringer i kraft i såvel erstatningsansvarsloven som offererstatningsloven, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001. Disse ændringer må forventes at forøge nævnets arbejdsbyrde og medføre en markant stigning af de udbetalte erstatninger fra nævnet.

Ved finansloven for 2002 er Erstatningsnævnet i lighed med mange andre statsinstitutioner pålagt procentvis reduktion af driftsbevillingen. I 2001 udgjorde nævnets driftsbevilling ca. 4,7 mio. kr. (hvoraf lønninger udgjorde ca. 3,5 mio. kr.). Nævnets driftsbevilling udgør således ca. 66% af det beløb på ca. 7,1 mio. kr., som staten i 2001 fik inddrevet fra skadevolderne ved gennemførelse af statens regresret. De af regeringen udmeldte rammereduktioner for de kommende år vil tilsyneladende betyde en yderligere væsentlig reduktion af nævnets driftsbevilling på i nærheden af 1 mio. kr. En så stor besparelse vil kun kunne gennemføres ved reduktion af nævnets i forvejen meget lille medarbejderstab.

I dag overstiger nævnets sagsbehandlingstid – bortset fra et mindre antal ukomplicerede sager, der behandles forlods – normalt 6 måneder. En sagsbehandlingstid på over 6 måneder er efter nævnets opfattelse ikke tilfredsstillende for forbrydelsesofrene. Man må herved være opmærksom på, at mange af ofrene allerede har ventet længe på sagsbehandlingen ved politiet, anklagemyndigheden og domstolene, før sagen indsendes for nævnet. Det øgede sagsantal, den nye og mere komplicerede lovgivning på området samt de udmeldte besparelser vil indebære, at nævnet kommer til at yde en ringere service over for ofre for forbrydelser. Dette vil navnlig vise sig ved en stigning i sagsbehandlingstiden.

Det er nævnets håb, at nævnet i stedet for besparelser og reduktioner kan få tilført yderligere økonomiske og personalemæssige ressourcer. Herved vil nævnet bedre kunne leve op til de retspolitiske mål, som samtlige folketingets partier har tilsluttet sig, om at styrke og forbedre forholdene for de borgere, som bliver ofre for forbrydelser.

5. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?

Som ovenfor omtalt under pkt. 1, yder nævnet efter dansk rets almindelige erstatningsregler erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven. Nævnet yder således erstatning og godtgørelse for svie og smerte, varigt mén, tabt arbejdsfortjeneste, erhvervs-evnetab (invaliditet), tort, forsørgertab, læge- og tandbehandlingsudgifter m.v.

Nævnet yder endvidere i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 2, erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Kontantbeløb erstattes navnlig i forbindelse med røverier og tasketyverier, normalt med maksimalt 1.000 kr.

Anden tingsskade kan efter offererstatningslovens § 3 kun erstattes i det omfang, skaden er forvoldt ved en straffelovsovertrædelse af personer, som er tvangstilbageholdt i fængsler eller institutioner under Kriminalforsorgen, optaget i døgninstitutioner efter bistandsloven, indlagt på psykiatriske hospitalsafdelinger eller tilsvarende institutioner, eller er under udgang, undvejet eller udeblevet fra sådanne institutioner.

6. KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET.

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet at være af mere almen interesse eller af principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de knap 3300 sager, som nævnet har påkendt i løbet af 2001.

6.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAFFE-LOVEN

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, er det en betingelse for, at staten kan yde erstatning og godtgørelse efter loven, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Hvis der foreligger en strafbar handling efter § 1, stk. 1, ydes erstatning efter loven, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, jf. lovens § 6. Skadelidte har ligeledes efter lovens § 6 krav på erstatning, selv om der foreligger subjektive straffrihedsgrunde i form af, at skadevolderen er under 15 år eller utilregnelig, jf. straffelovens §§ 15 og 16. De subjektive strafbarhedsbetingelser i øvrigt (forsæt eller eventuelt uagtsomhed) skal under alle omstændigheder være opfyldt.

Hvis der derimod foreligger en objektiv straffrihedsgrund, f.eks. nødværge eller nødret, jf. straffelovens §§ 13 og 14, eller samtykke, er der - som udtrykkeligt anført i betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 34 - ikke tale om en strafbar handling i lovens forstand. Erstatning kan i disse tilfælde derfor ikke ydes.

I sagen, **N. j. nr. 1782/2000**, ansøgte en sygeplejerske om erstatning og godtgørelse, herunder om ca. 23.000 kr. i svie og smerte, i forbindelse med, at hun i februar 1999 under sit arbejde på sygehusets neurologiske afdeling af en utilregnelig patient var blevet påført brud i venstre håndrod. Sygehuset oplyste, at skaden, der var sket i forbindelse med klargøring af patienten til overflyttelse til psykiatrisk sygehus, ikke var blevet politianmeldt, "da skaden ikke blev udført forsætligt". Det fremgik af sagen, at skaden var blevet anmeldt og anerkendt som arbejdsskade. Skadelidte havde selv forklaret, at patienten hele formiddagen havde været urolig, aggressiv og virket hallucineret, og at hun derfor var opmærksom på, at hun ikke skulle begynde at iføre patienten bukser og ble, før kollegaen kom til stede. Da iklædningen således var sket, opdagede skadelidte ca. 10 minutter senere, at patienten var uden bukser. Skadelidte ville herefter blot tage patientens bukser og ble for igen at gøre ham klar, da patienten pludselig tog hendes venstre hånd og maste sine fingre ind i skadelidtes venstre hånd ved tommelfingeren og hev denne frem og tilbage i ca. ½ minut.

Ansøgningen blev afslået i henhold til offererstatningslovens § 1, da nævnet efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antage, at skaden var sket ved en overtrædelse

af straffeloven. Nævnet føjede til, at man havde lagt vægt på, at skaden var sket under skadelidtes arbejde som sygeplejerske i en situation, hvor en psykisk syg patient havde grebet fat i hendes hånd og hevet den frem og tilbage. Nævnet fandt ikke, at en sådan handling kunne anses for en forsætlig voldshandling efter straffelovens bestemmelser.

Nævnet er efterfølgende blevet gjort bekendt med, at skadelidte har udtaget stævning mod nævnet med påstand om, at skaden anerkendes som omfattet af offererstatningsloven.

I forbindelse med sit hospitalsarbejde med pleje af psykiatriske patienter pådrog den 50-årige ansøger sig i april 2000 en piskesmældslæsion i sagen, **N. j. nr. 2707/2000**. Skadevolderen var aftenen før som psykotisk blevet indlagt på røde papirer. Ansøgeren bemærkede dagen efter, at skadevolderen stod og smed med cd'er inde i dagligstuen. Da hun roligt bad ham om at holde op hermed, slog han pludselig ud efter hende med karateslag dog uden at ramme. Ansøgeren kunne se, at skadevolderen "var langt væk i sin psykose", og hun valgte derfor at gå roligt væk fra ham for at få hjælp. Da hun kun var gået få skridt derfra, hørte hun skadevolderen sige, at han vil skyde hende i ryggen. Hurtigt efter hinanden drejede hun hovedet 2 gange over højre skulder – selv om kroppen var stiv af skræk – samtidig med, at hun søgte dækning bag ved en dør.

Ansøgeren fik efterfølgende konstateret, at hun ved episoden havde pådraget sig en piskesmældslæsion, der blev anerkendt som arbejdsskade. Hun var sygemeldt i ca. 3 ½ måned. Nævnet lagde til grund, at personskaden var forårsaget af en straffelovsovertrædelse – den fremsatte skudtrussel – og tilkendte ansøgeren som ansøgt knap 8.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet afslog et krav på tortgodtgørelse på 10.000 kr. i sagen, **N. j. nr. 209/2001**, da "det efter de oplysninger, nævnet har, ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan antages, at skaden er forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven."

Moderen til en 5-årig pige havde politianmeldt faderen, der, efter samlivsophøret, havde samværsret med fællesbarnet, for overtrædelse af straffelovens § 210 (incest).

Sagen, der tillige illustrerer problemet med videoafhøring af børn, der gøres bekendt med, at sigtede (faderen) kan se afhøringen på en tv-skærm i et andet lokale, endte med, at den lokale politimester opgav påtale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, da videre forfølgning ikke kunne ventes at føre til, at sigtede blev fundet skyldig.

Politimesteren havde navnlig lagt vægt på, "at det ikke under videoafhøringen havde været muligt at få en tilstrækkelig klar og entydig forklaring af pigen i en form, der mod sigtedes benægtelse ville kunne føre til domfældelse." Politimesterens afgørelse blev stadfæstet af statsadvokaten.

Nævnet afslog i sagen, **N. jr. nr. 2294/2000**, at betale bl.a. begravelsesomkostninger til afdødes efterladte under henvisning til offererstatningslovens § 1.

Afdøde – en 87-årig dame – var en dag i juni 2000 af en tilfældigt forbipasserende blevet fundet bevidstløs på gaden mellem 2 biler. Hun blev indbragt på skadestuen, hvor hun kom til bevidsthed. Hun kunne imidlertid ikke huske, om hun var faldet, eller hvad der i øvrigt måtte være sket. Da hendes taske ikke kunne findes, havde personalet på skadestuen tilkaldt politiet. Politiet havde ikke været i stand til at afhøre hende, idet hun atter blev bevidstløs og efterfølgende døde ca. 6 uger senere uden at være vågnet op. Politiet havde på stedet, hvor skadelidte var blevet fundet, forgæves søgt efter spor.

På skadestuen havde man konstateret et kvæstningssår med blodudtrædning i nakken, og en CT-skanning havde vist kvæstningsblødninger. Det var under sagen oplyst, at der ved ligsynet ikke var set fuldt sikre tegn på vold.

Nævnet begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at afdøde havde været udsat for en overtrædelse af straffeloven. Den omstændighed, at afdøde var fundet bevidstløs på gaden uden taske, var efter nævnets opfattelse ikke nok til at ændre denne opfattelse.

Nævnet føjede i øvrigt til, at der ikke var nogen forklaring fra vidner eller fra afdøde selv, der kunne sandsynliggøre, at hun havde været udsat for et røveri. Der var endvidere ikke sikre lægelige oplysninger om, at skaden skyldtes et overfald, ligesom politiet ikke havde fundet spor af en forbrydelse på det sted, hvor afdøde var blevet fundet.

En 19-årig kvinde var i sagen, **N. j. nr. 2130/2000**, kommet til skade i juli 2000 under et besøg som gæst på en restaurant og søgte nævnet om erstatning.

Ansøgeren havde sammen med nogle veninder siddet ved et bord ved indgangsdøren til restauranten. Hun havde på et tidspunkt opdaget, at der mellem nogle mænd var optræk til ballade, og at en mand havde taget 2 ølflasker, der derefter var blevet smadret, således at manden med halsen af de 2 knuste flasker gik mod en gruppe unge mænd. Pludselig som følge af slagsmålet var der landet 5-7 personer på det bord, hvor hun sad. Hun var herved blevet presset ned på bænken og havde fået hovedet presset hen i bagvæggen, hvilket bevirkede, at hun havde haft svært ved at trække vejret. Det lykkedes hende til sidst at komme op. Efterfølgende viste det sig, at hun havde brækket den ene hånd samt fået en ridse over det ene øjenbryn. Ansøgeren havde været sygemeldt ca. 1 uge og søgte nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og ødelagt (blodtilsmudset) tøj samt godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet afslog ansøgningen i henhold til offererstatningslovens § 1. Nævnet begrundede afslaget med, at der i det beskrevne hændelsesforløb i forhold til hende ikke havde foreligget nogen overtrædelse af bestemmelser i straffeloven. Nævnet måtte derfor anse tilskadekomsten for at være et hændeligt uheld, og der kunne derfor ikke ydes erstatning efter offererstatningsloven.

Sagen, **N. j. nr. 173/2001**, vedrørte et lidt specielt hændelsesforløb for en nu 20-årig ung mand, der søgte nævnet om erstatning for en episode, han havde været udsat for ca. 2 år tidligere i forbindelse med en gymnasiefest.

Ansøgeren havde nu fået konstateret epilepsi, og han mente, at der var en årsagssammenhæng med den tidligere episode. Det fremgik af sagens politirapporter, at ansøgeren i september 1999 i forbindelse med en gymnasiefest under et slagsmål var blevet slået ned og intet kunne huske herom. Politiet havde været til stede og havde taget ansøgeren med til politistationen. Han blev herunder sigtet for at have overtrådt politivedtægten ved at have indladt sig i håndgemæng og modtog et bødeforlæg på 300 kr. Han havde til politiet forklaret, at han formentlig selv havde været årsag til det skete, og at han ikke ønskede nogen politianmeldelse. Han havde endvidere forklaret, at han selv tidligere havde udøvet vold mod andre personer, og at han havde modtaget dom for dette. Han betragtede derfor det hændte som en lærestreg. Politiet havde på denne baggrund herefter ikke foretaget yderligere efterforskning i sagen.

Nævnet afslog ansøgningen, da forholdet aldrig havde været anmeldt til politiet, jf. herved offererstatningslovens § 10, stk. 1, og da der ikke var tale om et sådant særligt tilfælde, at nævnet efter lovens § 10, stk. 2, kunne se bort herfra. Nævnet meddelte samtidig, at sagen aldrig var blevet efterforsket, og at nævnet ikke fandt det godtgjort, at der havde foreligget en overtrædelse af straffeloven, jf. lovens § 1.

Der kan endvidere henvises til sagen, **N. j. nr. 702/2000**, under 6.13. om afslag på tortgodtgørelse i forbindelse med overtrædelse af politivedtægten.

6.2. FORHOLDET AF NÆVNET HENFØRT UNDER STRAFFELOVEN

Som anført ovenfor under pkt. 6.1., er det en betingelse for at kunne få erstatning/godtgørelse af staten, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Selv om politiet/anklagemyndigheden måtte have henført en episode under andre bestemmelser, f.eks. efter politivedtægten, er dette ikke i sig selv bindende for nævnet. Nævnet kan foretage en selvstændig vurdering af, om en personskade er forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven. Det er derfor ikke udelukket, at nævnet efter en konkret vurdering kan anse forholdet for omfattet af en bestemmelse i straffeloven og således foretage en anden subsumption end politiet/anklagemyndigheden. I de tilfælde, hvor retten har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, er nævnet derimod bundet af rettens vurdering af dette spørgsmål.

I sagen, **N. j. nr. 2279/2000**, havde gerningsmanden i henhold til politimesterens bødeforlæg betalt 1.000 kr. i bøde for overtrædelse af politivedtægten ved en lørdag morgen i juli 2000 på kørebanen i spirituspåvirket tilstand at have udvist voldelig og fornærmelig optræden, der var egnet til at forstyrre den offentlige orden og medførte ulempe for andre tilstedeværende, idet han havde slået ansøgeren i ansigtet med knyttet hånd.

Ansøgeren havde ifølge skadestueattest pådraget sig en hævelse på højre kindbensknogle og kunne kun åbne munden til 2 fingers bredde. Han angav sig sygemeldt i 3 uger. Det fremgik af sagen, at ansøgeren var kommet kørende ind i byen, da han pludseligt måtte bremse kraftigt op for ikke at påkøre gerningsmanden og dennes kammerat. Ansøgeren var steget ud af bilen og havde påtalt forholdet. Gerningsmandens kammerat havde skubbet til ansøgeren, mens gerningsmanden ifølge et vidne havde grebet fat i ansøgerens trøje og havde tildelt denne et knytnæveslag.

Nævnet fandt, at forholdet – til trods for politimesterens bødeforelæg efter politivedtægt - kunne henføres under straffelovens voldsbestemmelse og anså episoden for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet udbad sig herefter dokumentation for sygeperioden, herunder for kravet på 19.600 kr. for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Ansøgeren fremsendte imidlertid aldrig den udbedte dokumentation.

Sagen, **N. j. nr. 1204/2001**, er et eksempel på, hvorledes en skadelidt kan komme ”galt af sted i systemet”, men alligevel af nævnet blive ”reddet” for så vidt angår sit erstatningskrav.

En 55-årig buschauffør blev i april 2000 under sit arbejde af en beruset mandlig passager slået og sparket, hvorved han pådrog sig smerter og indskrænket bevægelighed i venstre skulder, der medførte 1 måneds sygeperiode. Skadevolderen var blevet sur og aggressiv, da han fik at vide, at han ikke kunne køre med bussen, medmindre han slukkede sin cigaret og stillede sin øl fra sig. Da skadevolderen nægtede, og da chaufføren derpå afventede politiets ankomst, bebrejdede blandt andre en kvindelig passager skadevolderens adfærd. Skadevolderen tog derpå kvælertag på kvinden og

maste hende op mod ruden. Da chaufføren greb ind, blev han slået og sparket af skadevolderen. Ved politiets ankomst blev skadevolderen også aggressiv/voldelig over for den ene politibetjent, hvilket medførte, at han blev anholdt. Chaufføren og den kvindelige passager blev begge vejledt om adgangen til at indgive en voldsanmeldelse, hvilket de ville tage stilling til senere.

5 dage efter episoden indgav chaufføren voldsanmeldelse, og der blev ved et tillægsanklageskrift i juli 2000 rejst tiltale for vold efter straffelovens § 119 og § 121 for at have tildelt ansøgeren et spark i maven og flere knytnæveslag på kroppen samt for at have kaldt ansøgeren ”dit store kødbjerg”, ”fede svin”, ”din idiot” og ”racist”.

I retsmødet i september 2000, hvorunder blandt andre chaufføren var mødt op, blev det imidlertid oplyst, at politiet allerede på stationen, hvortil skadevolderen som anholdt – på grund af volden over for politibetjenten - var blevet indtransporteret, om aftenen på gerningsdagen i april 2000 havde meddelt skadevolderen et bødeforlæg på 400 kr. efter politivedtægten ved over for buschaufføren og den kvindelige passager at have udvist voldelig og fornærmelig optræden i beruset tilstand. Da bødetilkendegivelsen måtte anses for en bindende påtalebegrænsning, og da man ikke kan blive dømt 2 gange for det samme forhold, blev forholdet over for chaufføren og passageren afsluttet ved, at skadevolderen i retsmødet vedtog bøden på 400 kr. i henhold til det tidligere meddelte bødeforlæg. Herefter kunne chaufførens erstatningskrav ikke tages under behandling i retsmødet, men måtte henvises til eventuel civil retssag.

Nævnet fandt imidlertid, at chaufførens erstatningskrav var omfattet af offererstatningsloven, da voldsepisoden i bussen kunne henføres under straffeloven, og da der i øvrigt var blevet begået en sagsbehandlingsfejl hos politi/anklagemyndighed. Nævnet tilkendte herefter chaufføren – som ansøgt – 2.240 kr. i godtgørelse for svie og smerte og 250 kr. i erstatning for en lægeerklæring. Henset til sagsbehandlingsfejlen, fandt nævnet ikke grundlag for at indstille, at der burde gøres regres over for skadevolderen.

6.3. AFSLAG ALLEREDE FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES

ERSTATNING VED TINGSSKADE.

(forudsætter normalt samtidig en personskade)

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der givet skadelidte mulighed for - som tillægserstatning - at få erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver hjemmel til at yde erstatning ud over de i § 1, stk. 2, nævnte bagatelskader, såfremt skadevolderen tilhører nogle særlige persongrupper, som det offentlige menes at have et specielt ansvar for. § 3, stk. 1, omtaler bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen.

Anvendelsen af bestemmelsen forudsætter, at skadelidte har godtgjort eller sandsynliggjort med den fornødne sikkerhed, at gerningsmanden er en person omfattet af de nævnte persongrupper.

I sagen, **N. j. nr. 2419/2000**, var det ubestridt, at skadevolderen var omfattet af offererstatningslovens § 3, stk. 1, og stk. 2, idet den pågældende under ledsaget udgang fra fængslet var undvejet og herunder havde begået – og var blevet dømt for - bl.a. brugstyveri af skadelidtes taxa.

Skadelidte, der var taxavognmand, ansøgte nævnet om erstatning for bortfjernet mobiltelefon og for tabt fortjeneste med 30.600 kr. for den periode, hvor vognmanden havde været afskåret fra at benytte taxaen.

Nævnet afslog ansøgningen og anførte, at efter § 3, stk. 1, i offererstatningsloven kan nævnet kun betale erstatning for tingskade forvoldt af bl.a. personer, der er undvejet fra et dansk fængsel. Erstatning for tingskade omfatter kun egentlige skader på ting. Formueskader, som f.eks. tabt fortjeneste, er ikke omfattet af nævnets dækning efter lovens § 3. Nævnet henviste efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, skadelidte til at søge erstatningskravet for den bortskaffede mobiltelefon dækket af indboforsikringen.

6.4. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1, STK. 3.

Den danske stat yder i medfør af offererstatningslovens § 1 erstatning i anledning af voldshandlinger, der er begået i Danmark. Det er uden betydning, om skadevolderen og skadelidte er dansker eller udlænding. Endvidere kan nævnet i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., i særlige tilfælde yde erstatning for handlinger uden for Danmark, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan ligeledes ydes, når handlingerne er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat, jf. bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt. Der er i sådanne tilfælde tale om en såkaldt "billighedserstatning", og bestemmelsen anvendes årligt i relativt få tilfælde.

I sagen, **N. j. nr. 1269/2001**, ansøgte 2 danske kvindelige etnografi-universitetsstuderende om tortgodtgørelse i forbindelse med, at de begge ved højlys dag på en offentlig stand i en by i Nicaragua havde været udsat for en grov gruppevoldtægt begået af 5 unge lokale mænd, der endvidere havde begået røveri imod dem. Forbrydelsen var blevet anmeldt straks til de lokale politimyndigheder, og efter det oplyste skulle flere af voldtægtsmændene været blevet identificeret. Såvel den danske konsul som ambassadøren havde været involveret i sagens behandling. Det fremgik af sagen, at begge kvinder i forbindelse med deres universitetsuddannelse i Danmark var rejst til Nicaragua som udsendt på et praktikophold, hvorunder de skulle lave en projektevaluering.

Ansøgerne havde begge – som en del af deres uddannelse - indgået kontrakt med Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) om evaluering af et bistandsprojekt, som DUF havde etableret med Ungdomsrådet i Nicaragua. Det fremgik endvidere af sagen, at DUF er en paraplyorganisation for 70 idebestemte og samfundsengagerede børne- og ungdomsorganisationer, og at DUF ifølge sine vedtægter er forpligtet til at "engagere sig i internationale opgaver, der kan medvirke til at fremme global lighed, fred og afspænding, mellemløselig forståelse og samarbejde mellem unge på tværs af grænserne."

Advokaten for de 2 skadelidte henviste til støtte for den indgivne ansøgning navnlig til årsberetningen 1989, side 14, hvori var omtalt en sag, hvori nævnet havde tilkendt erstatning for væbnet røveri m.v. til 2 danske ulandsfrivillige, der havde været udsendt til Afrika af Mellemløseligt Samvirke.

Nævnet afslog ansøgningen og anførte bl.a., at der ikke var tale om erhvervsudøvelse efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., og at der efter nævnets opfattelse ikke i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt. forelå et sådant særligt tilfælde, herunder at sagen i øvrigt havde en sådan nær tilknytning til Danmark, at erstatning kunne tilkendes, selv om handlingen var begået uden for den danske stat.

Nævnet gjorde herved over for ansøgernes advokat særlig opmærksom på, at ansøgerne var udsendt på et praktikophold i forbindelse med uddannelse og således ikke – som tilfældet med f. eks. udsendte ulandsfrivillige i forbindelse med Mellemfolkeligt Samvirke – opholdt sig i Nicaragua som led i et arbejde for den danske stat.

6.5. ERSTATNING FOR BEGRAVELSESOMKOSTNINGER

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 2

Som omtalt senest i årsberetningen for 1997, pkt. 5.7., side 14, har nævnet angivet, at man fremover vil være indstillet på, at maksimumbeløbet for "rimelige begravelsesomkostninger" i sager, hvor særlige forhold - f.eks. begravelse i udlandet - ikke foreligger, vil kunne fastsættes til op mod ca. 20.000 kr. I dette beløb vil dog blive fratrukket evt. begravelseshjælp fra anden side.

Nævnet har i 2001 fastholdt denne praksis, bl.a. i sagen, **N. j. nr. 538/2001**, hvori boet efter den afdøde, der var blevet skudt med haglgevær af sin ægtefælle, havde ansøgt nævnet om erstatning for begravelsesudgifter. Regningen fra bedemanden lød på 29.650 kr. med fradrag af tilskud fra sygesikringen på 6.950 kr., dvs. kravet over for nævnet udgjorde 22.700 kr.

Nævnet tilkendte boet under henvisning til offererstatningslovens § 2 og § 7, stk. 1, og til praksis på området, et beløb på 13.050 kr. til delvis dækning af begravelsesudgifter. Nævnet havde således i "maksimumbeløbet" på 20.000 kr. fratrukket det omhandlede beløb på 6.950 kr., der var udbetalt fra sygesikringen.

"Særlige forhold" som nævnt i offererstatningslovens § 2, forelå i sagen, **N. j. nr. 2241/2000**. I april 2000 var en makedonisk kvinde i Danmark blevet slået ihjel. Hendes bo ansøgte nævnet om erstatning for udgifterne på i alt 37.082,50 kr. i forbindelse med begravelsen i Makedonien. Begravelseshjælp var blevet ydet med 7.150 kr., således at det resterende krav udgjorde 29.932,50 kr.

Nævnet tilkendegav, at nævnet i henhold til offererstatningslovens § 2 og erstatningsansvarslovens § 12 samt nævnets praksis normalt maksimalt giver 20.000 kr. til dækning af begravelsesudgifter.

På grund af de ekstra omkostninger i forbindelse med begravelsen i Makedonien tilkendte nævnet ud over beløbet på 20.000 kr. tillige erstatning på 11.458 kr. til dækning af omkostningerne ved balsamering, flytransport af kisten, luftafgift og en flybillet til Makedonien. I det herefter opgjorte beløb på 31.458 kr. frattrak nævnet i medfør af § 7, stk. 1, i offererstatningsloven den modtagne offentlige begravelseshjælp på 7.150 kr., således at der udbetaltes boet i alt 24.308 kr.

6.6. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 a.

I medfør af offererstatningslovens § 6 a finder ved afgørelser om erstatning dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar anvendelse, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Nævnet havde i sagen, **N. j. nr. 1801/1998**, i november 1998 tilkendt en 35-årig mand bl.a. et beløb på godt 37.000 kr. i erstatning til tandbehandling.

Skadelidte var i juli 1997 blevet tildelt flere knytnæveslag og spark i hovedet og på kroppen, hvorved han bl.a. havde pådraget sig brud på 2 tænder (1 +1). Tænderne var på skadestuen blevet umiddelbart sat på plads og fikseret. Tænderne blev imidlertid ikke fundet bevaringsværdige og blev derfor fjernet og erstattet midlertidigt af plastiktænder.

I overensstemmelse med skadelidtes tandlæges behandlingsforslag tilkendte nævnet i november 1998 ovennævnte beløb, der medgik til indsættelse af implantater med tilhørende kroner. Nævnet havde forinden indhentet en udtalelse fra sin sagkyndige i tandbehandlingsspørgsmål, der henset til skadelidtes alder og tandsættets tilstand ("intakt front med pæne tænder") havde anbefalet dette.

I august 2001 indsendte skadelidte et forslag fra tandlægen på indsættelse af en 6-leddet frontbro (321+123) og ansøgte i den forbindelse nævnet om at få tilkendt en erstatning på ca. 28.000 kr., idet implantaterne efterhånden var løsnet og nu var blevet fjernet. Det fremgik af tandlægens forslag, at skadelidte efter implantatbehandlingen i 1998, dels viste manglende evne og vilje til en passende mundhygiejne, dels ikke passede sine kontrolbesøg på tandklinikken. Efter på ny at have indhentet en udtalelse fra den sagkyndige i tandskader afslog nævnet i november 2001 ansøgningen, da det nu opstod behandlingsbehov - tabet af implantaterne - primært skyldtes skadelidtes egne forhold.

I sagen, **N. j. nr. 2426/2000**, besluttede nævnet, at skadelidtes erstatningskrav helt skulle bortfalde i medfør af offererstatningslovens § 6a. Sagen vedrørte en 37-årig mand, der i oktober 1999 ombord på et passagerskib på strækningen mellem Esbjerg - Harwich var blevet tildelt flere knytnæveslag i ansigtet med bl.a. tandskade til følge.

Ved straffedommen blev skadevolderen fundet skyldig i volden, men retten fandt det forsvarligt i medfør af straffelovens § 84, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 4, og § 248, at lade den forskyldte straf bortfalde. Retten udskød samtidig et nedlagt erstatningskrav på 5.556 kr. til eventuelt civilt søgsmål, "da stillingtagen hertil ville kræve en nærmere erstatningsretlig behandling af bl.a. spørgsmålet om egen skyld.

Det fremgik af straffedommen, at retten havde lagt til grund, at skadelidte havde begyndt det fysiske oprin ved at nikke skadevolderen en skalle. Forinden var skadevolderen under en dans kommet til at vælte skadelidtes øl. Retten fandt, at skadevolderens efterfølgende knytnæveslag skyldtes op-hidselse over skadelidtes handle-måde - nikket en skalle - og at gengældelsen fra skadevolderens side var en slags refleksreaktion.

Ud fra dette fastlagte hændelsesforløb afslog nævnet skadelidtes erstatningsansøgning.

6.7. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7

Som anført i indledningen under pkt. 1, er det under alle omstændigheder en betingelse for nævnets udbetaling af erstatning og godtgørelse, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven. Offererstatningslovens § 7, stk. 1, medfører, at erstatning alligevel ikke kan udbetales fra nævnet, hvis skaden dækkes fra anden side, f.eks. i form af sociale ydelser, løn under sygdom, forsikringer m.m.

I årsberetningen for 2000 under pkt. 5.6., side 8-9, er omtalt den situation, at nævnet har udsat behandlingen af kravet om erstatning for tab af erhvervsevne og godtgørelse for varigt mén, fordi nævnet har villet afvente en afklaring af skadelidtes erhvervs- og pensionsmæssige forhold.

Der kan herom også henvises til årsberetningen for 1999, pkt. 5.6, siderne 9 – 15.

I sagen, **N. j. nr. 1785/1998**, fandt nævnet derimod ikke grundlag for at udsætte behandlingen af skadelidtes krav på erstatning for tabt erhvervsevne.

Sagen vedrørte en 28-årig mand, der havde pådraget sig bl.a. mindre blødning i hjernen efter et røverisk overfald i november 1997.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 40 %, erhvervsevnetabet til 50 % og stationærtidspunktet til 1 år efter tilskadekomsten. Det fremgik af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, at der i slutningen af 1998 for skadelidte var planlagt arbejdsprøvning, der dog aldrig blev sat i værk, da skadelidte – der var slagteriarbejder – fik arbejde i sin fars virksomhed. Ifølge Arbejdsskadestyrelsen ville skadelidte på grund af følgerne efter røveriet i november 1997 ikke kunne vende tilbage til sit fag som slagter på normale vilkår, idet han ”vil have behov for et arbejde, hvor der tages fornødne skånehensyn.” Skadelidte havde herefter været ansat i faderens virksomhed til forefaldende arbejde 20 timer om ugen til fuld løn. Skadelidte havde afvist at deltage i arbejdsprøvning andet sted end hos faderen, da han ellers frygtede tilbagefald i sin tilstand. Kommunen havde meddelt skadelidte, at han ikke var berettiget til fleksjob, ligesom det ikke var muligt at påbegynde en sag om førtidspension, da skadelidte ikke havde ønsket at medvirke til afklaring af sit funktionsniveau eller ønsket at modtage revalideringstilbud.

Nævnet beregnede efter årslønnen erhvervsevnetabsberstatningen til 705.000 kr. (erhvervsevnetabsprocent på 50). Nævnet udtalte, at skadelidte med et erhvervsevnetab på 50 % efter nævnets opfattelse var berettiget til forhøjet almindelig førtidspension. Under hensyn hertil og til, at skadelidte ikke ønskede at deltage i arbejdsprøvning til afklaring af sine fremtidige pensions – og arbejdsforhold, fandt nævnet, at kapitalværdien af en sådan berettiget førtidspension i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skulle fratrækkes i erhvervsevnetabsberstatningen.

På stationærtidspunktet udgjorde kapitalværdien af forhøjet almindelig førtidspension 630.648 kr. Nævnet tilkendte herefter skadelidte forskelsbeløbet mellem 705.000 kr. og 630.648 kr. svarende til 74.352 kr.

I sagen, **N. j. nr. 2314/2000**, blev en ægyptisk født mand – ansøgerens far - ved nævningeting dømt skyldig for i november 1999 med kniv at have dræbt den nu 3-årige ansøgers mor og storesøster samt ved umiddelbart forinden i bil at have forsøgt at køre dem alle ihjel, mens de havde befundet sig på fortovet. Ansøgeren havde som 1 ½-årig siddet i en klapvogn og var ved påkørslen blevet påført brud på venstre underben samt lettere kontusion af leveren.

Ansøgerens advokat søgte nævnet om, dels erstatning for tab af forsørger, dels godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 og for svie og smerte.

Nævnet afslog i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, ansøgningen om forsørgertabsberstatning, da de offentlige ydelser, ansøgeren ville få, herunder det særlige børnetilskud, ville svare til/overstige den forsørgertabsberstatning, der kunne udmåles efter erstatningsansvarslovens § 14.

Nævnet afslog endvidere i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, ansøgningen om godtgørelse på grund af den personskade, ansøgeren havde pådraget sig, og henviste samtidig advokaten til at søge erstatningen fra bilens lovpligtige ansvarsforsikringselskab, jf. færdselslovens § 108, jf. § 105 og jf. § 101.

I sagen, **N. j. nr. 1283/1998**, blev gerningsmanden dømt for vold ved i december 1997 på et værts-
hus at have skubbet den da 62-årige skadelidte, således at denne faldt omkuld og herunder med høj-
re side af brystkassen ramte et bord. Skadelidte pådrog sig flere ribbensbrud og blev hospitalsind-
lagt. Skadevolderen blev frifundet for at have forårsaget efterfølgende blodpropper og lammelser
(apopleksitilfælde) af venstre arm og ben på skadelidte.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 100 %, erhvervsevnetabet til mindre end 15 %
(skadelidte var førtidspensionist) samt stationærtidspunktet til 4 måneder efter tilskadekomsten.
Allerede i 1991 var skadelidte blevet tilkendt forhøjet almindelig førtidspension på grund af bl.a.
slidgigt og kronisk astmatisk bronkitis. I april 1998 blev pensionen som følge af skadelidtes tilstand
efter apopleksitilfældene forhøjet til mellemste førtidspension.

Godtgørelsen for 100 % méngodtgørelse udgjorde 304.000 kr. Nævnet nedsatte denne godtgørelse
med 10 %, dvs. til 273.600 kr. i medfør af erstatningsansvarslovens § 4, stk. 2. Efter denne be-
stemmelse nedsættes godtgørelsen, såfremt skadelidte ved skadens indtræden er fyldt 60 år, med 5
% for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden. Godtgørelse nedsættes dog
ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

I medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skulle godtgørelsen på 273.600 kr. endvidere reduce-
res med den kapitaliserede værdi af det invaliditetsbeløb, som er indeholdt i den mellemste førtids-
pension, og som netop dækker over varigt mén. Efter nævnets praksis, jf. årsberetningen for 1999,
5.6., side 14 –15, sagen N. j. nr. 490/97, fratrækkes dog alene forskellen mellem førtidsbeløbet i den
forhøjede almindelige førtidspension og invaliditetsbeløbet i den mellemste førtidspension, da alene
denne forskel er udtryk for den reelle merydelse, som skadelidte er blevet tilkendt som følge af til-
skadekomsten.

Den herefter udregnede forskel på 10.632 kr. årligt (886 kr. pr. måned) kunne imidlertid – når der
skulle ske fradrag i méngodtgørelsen – ikke blot kapitaliseres med faktoren 6, da der måtte tages
hensyn til, at skadelidte, der fra april 1998 havde modtaget mellemste førtidspension, ville miste
pensionen ved det fyldte 67. år. Nævnet kapitaliserede derfor alene det udregnede forskelsbeløb for
den faktiske resterende periode på 4 år og 8 måneder eller i alt 56 måneder, dvs. $886 \text{ kr.} \times 56$
måneder = 49.616 kr. Méngodtgørelsen blev således udbetalt til skadelidte med 273.600 kr. –
49.616 kr. = 223.984 kr.

Der kan i øvrigt henvises til årsberetningen for 1994, pkt. 6, side 5–6, sagen N. j. nr. 125/93, vedrø-
rende beregningen af erhvervsevnetabserstatningen til en 62-årig, hvor nævnet i overensstemmelse
med princippet i erstatningsansvarslovens § 9, stk. 1, foretog en tilsvarende reduktion i værdien af
den kapitaliserede førtidspension, idet ”skadelidte over 56 år (ellers) ville blive stillet ringere end
skadelidte, der ikke var fyldt 56 år ved skadens indtræden.”

Sagen, **N. j. nr. 733/1999**, vedrørte et ret kompliceret sagsforløb vedrørende fastsættelsen af mén-
godtgørelsen og erhvervsevnetabserstatningen til en 35-årig mand, der juleaftensdag i 1997 blev til-
delt et kraftigt knyttnæveslag i ansigtet med den følge, at han mistede synet på venstre øje.

Skadelidte havde ved en trafikulykke i 1984 mistet førligheden i højre arm, men han havde alligevel
været i stand til at klare sig jobmæssigt. Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet méngraden til 45 %, erhvervsevnetabet til 65 % og stationærtidspunktet til 6 måneder efter overfaldet.

Skadelidtes forsikringsselskab, der havde taget forbehold for ulykkestilfældet i 1984, udbetalte skadelidte i henhold til en tegnet ”Tab af Erhvervsevneforsikring” en løbende månedlig ydelse på 13.333 kr. før skatteetræk., idet selskabet havde vurderet ”følgerne alene efter ulykken i 1997 til et arbejdstab på omkring ½”.

Skadelidte fik med virkning fra den 1. januar 2000 tilkendt mellemste førtidspension, idet man havde vurderet, ”at der er tale om en erhvervsnedsettelse med 2/3 på grund af følger efter at have mistet førligheden i højre arm samt mistet synet på venstre øje.”

Nævnet lagde ved fastsættelsen af méngodtgørelsen vægt på, at den udløsende faktor for tilkendelse af mellemste pension måtte være skaden efter overfaldet i 1997, idet skadelidte – trods den manglende førlighed i højre arm – havde kunnet bestride flere jobs upåklageligt. På denne baggrund fratrak nævnet i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, den fulde kapitalværdi af pensionens invaliditetsbeløb, 136.656 kr. (22.776 kr. årligt x 6) i méngodtgørelsen på 136.800 kr. (45 %), således at et beløb på blot 144 kr. blev udbetalt.

Ved fastsættelsen af erstatning for erhvervsevnetab kunne skadelidtes årsløn som følge af ”maksimumbeløbet” i erstatningsansvarslovens § 7, stk. 3, højst udgøre 532.000 kr. På grundlag af en erhvervsevnetabsprocent på 65 % udgjorde erstatningskravet således 2.074.800 kr. (532.000 kr. x 65 % x 6).

I medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, fratrak nævnet i dette beløb såvel kapitalværdien af forsikringsselskabets løbende ydelse på 13.333 kr., dvs. 959.976 kr. (13.333 kr. x 12 x 6) som kapitalværdien af førtidspensionens grundbeløb på 280.872 kr. (46.812 kr. x 6), i alt et fradrag på 1.240.848 kr.

Herefter tilkendte nævnet skadelidte erstatning for erhvervsevnetab med 833.952 kr. (2.074.800 kr. fratrukket 1.240.848 kr.).

En mindst lige så kompliceret beregning af erhvervsevnetabsrerstatningen som i ovennævnte sag forelå i sagen, **N. j. nr. 202/1993**, hvori skadelidte i juli 1992 under arbejdet i sin pølsevogn var blevet overfaldet med knytnæveslag i ansigtet.

Nævnet tilkendte på baggrund af straffedommen skadelidte knap 6.000 kr., der fortrinsvis udgjorde godtgørelse for svie og smerte.

Skadelidte anmodede i februar 2000 nævnet om genoptagelse af sagen med henblik på at få tilkendt erstatning for erhvervsevnetab. Skadelidte henviste herved til, at Arbejdsskadestyrelsen efterfølgende havde vurderet hans méngrad til 25 % og erhvervsevnetabsprocenten til 65. Han var med virkning fra den 1. januar 1997 blevet tilkendt mellemste førtidspension, ligesom han med virkning fra den 1. oktober 1997 havde oppebåret ydelse for ”tab af arbejdssevne” fra PFA Pension.

Det fremgik af sagen, at skadelidte siden 1994 havde været selvstændig vognmand. I februar 1996 havde han ved en ulykke fået en tagsten i hovedet, hvilket sammen med følgerne fra overfaldet i juli 1992 havde gjort, at han havde haft stadig sværere ved at passe vognmandsforretningen, og han havde siden juli 1997 været fuldtidssygemeldt.

Nævnet besluttede at genoptage sagen og forelagde denne for Arbejdsskadestyrelsen med anmodning om en udtalelse om årsagssammenhængen mellem overfaldet i juli 1992 og den fastsatte erhvervsevnetabsprocent på 65.

Arbejdsskadestyrelsen udtalte herefter, at méngraden på 25 kunne fordeles med halvdelen til henholdsvis overfaldet i juli 1992 og ulykken i februar 1996. På tilsvarende vis fandt Arbejdsskadestyrelsen, at erhvervsevnetabet på 65 % kunne fordeles med halvdelen til hver af de 2 episoder, dvs. at erhvervsevnetabet som følge af overfaldet i juli 1992 blev vurderet til 35 %.

Ved beregningen af den ansøgte erstatning for tab af erhvervsevne lagde nævnet til grund, at ydelserne ifølge den mellemste førtidspension og pensionen fra PFA – i hvert fald delvis – blev udbetalt som følge af overfaldet i juli 1992.

På denne baggrund fandt nævnet, at halvdelen af den kapitaliserede værdi af begge pensionsydelse i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skulle fradrages i erstatningen for tab af erhvervsevne.

Nævnet tilføjede, at førtidspensionen (grundbeløb og pensionstillæg) normalt fratrækkes med den ydelse, skadelidte kunne have modtaget på stationærtidspunktet. Da der imidlertid ikke var fastsat noget stationærtidspunkt i forbindelse med overfaldet i juli 1992, lagde nævnet pensionsydelsen opgjort pr. oktober 1997 til grund. Herved havde nævnet også taget hensyn til, at førtidspensionsydelsen (grundbeløbet) pr. denne dato var det tidligst mulige, der samtidig tog højde for den regulering, kommunen havde foretaget som følge af den udbetalte pension fra PFA.

For så vidt angik pensionen fra PFA lagde nævnet til grund, at retten til udbetaling af denne efter policevilkårene var betinget af, at arbejdsevnen var nedsat til halvdelen eller derunder. Nævnet fandt derfor, at skadelidte ikke ville have været berettiget til PFA pensionen alene som følge af tilskadekomsten i februar 1996, og at skadelidte således som følge af overfaldet i juli 1992 modtog dækning også fra PFA. Nævnet fratrak på denne baggrund herefter halvdelen af den kapitaliserede værdi af PFA pensionen i erstatningen for tab af erhvervsevne.

Beregningen af skadelidtes krav på erstatning for tab af erhvervsevne – 35 % - som følge af overfaldet i juli 1992 blev derfor således:

Erstatning for tab af erhvervsevne (260.020 kr. x 35 % x 6)	=	546.042 kr.
Fradrag af kapitaliseret grundbeløb (2.652 kr. pr. år x 6 x ½)	=	7.956 kr.
Fradrag af kapitaliseret PFA pension (163.008 kr. x 6 x ½)	=	<u>489.024 kr.</u>
		49.062 kr.

En noget mindre kompliceret udregning forelå i sagen, **N. j. nr. 2689/1993**, hvori en 45-årig tjenstemandsansat handelsskolelærer – der havde arbejde ved siden heraf - i juni 1992 var blevet overfaldet med knyttnæveslag og spark med bl.a. benbrud og hovedtraume til følge. Efterfølgende ændrede skadelidte personlighed og fik gener i form af koncentrations- og hukommelsesbesvær, ligesom hans psykiske tilstand blev forværret.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 35 % , erhvervsevnetabet til 65 % og stationærtidspunktet til 6 måneder efter tilskadekomsten, dvs. december 1992.

Skadelidte blev som følge af tilskadekomsten tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra december 1996 – da han blev 50 år.

Nævnet afslog ansøgningen om varigt mén, da skadelidte havde modtaget godtgørelse herfor af eget forsikringselskab, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1.

Ved beregningen af erstatning for tabt erhvervsevne fastsatte nævnet skadelidtes årsløn efter et skøn i medfør af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2.

Ud over den opgjorte årsløn på ca. 400.000 kr. tillagde nævnet ca. 30.000 kr., der udgjorde 12 % af den del af skadelidtes samlede årsløn, der hidrørte fra hans arbejde som tjenestemand. Dette var en konsekvens af, at skadelidte under sin ansættelse havde optjent ret til tjenestemandspension, jf. her ved den kommenterede erstatningsansvarslov side 190 og 611 og Arbejdsskadestyrelsens Vejledning om årslønsfastsættelse.

Herefter kunne skadelidtes erstatning for tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarslovens § 6 opgøres til $6 \times 65 \% \times 430.000 \text{ kr.} = 1.677.000 \text{ kr.}$

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, skal den kapitaliserede værdi af grundbeløbet af den tilkendte mellemste førtidspension fratrækkes. På stationærtidspunktet i december 1992 udgjorde dette beløb 45.396 kr. årligt. Kapitaliseret med faktor 6 blev dette 272.376 kr., der således skulle fratrækkes i det ovennævnte beløb på 1.677.000 kr.

Da skadelidte som følge af tilskadekomsten i juni 1992 var blevet tilkendt mellemste førtidspension i december 1996, blev han i medfør af tjenestemandspensionslovens § 7, stk. 1, tillige tilkendt en kvalificeret tjenestemandspension ("svagelighedspension"). Denne pension skulle ligeledes efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, fratrækkes i erhvervsevnetaberstatningen.

Såfremt skadelidte havde modtaget denne pension i 1992 – på stationærtidspunktet – ville den have udgjort 136.156,75 kr. Kapitaliseret med faktor 6 udgjorde beløbet herefter: 816.940,50 kr.

Den samlede erstatning for erhvervsevnetabet blev derfor beregnet til: $1.677.000 \text{ kr.} - 272.376 \text{ kr.}$ (førtidspension) – $816.940,50$ ("svagelighedspension") = $587.683,50 \text{ kr.}$

Der kan i øvrigt henvises til sagen, N. j. nr. 2795/1995, omtalt i årsberetningen for 1997, side 7, om betydningen af tildeling af den kvalificerede tjenestemandspension.

En 46-årig ansøger blev i sagen, **N. j. nr. 1465/1999**, på sin bopæl midt om natten i februar 1998 tilsyneladende ganske umotiveret overfaldet af en mand, der trængte ind og tildelte ham flere slag i ansigtet og på kroppen med hovedpine og nakkesmerter samt posttraumatisk belastningsreaktion til følge.

Ansøgeren, der arbejdede som læge, måtte sygemelde sig i december 1998 i forbindelse med indlæggelse på psykiatrisk afdeling som følge af en depression. Ansøgeren måtte endeligt sygemelde sig i august 1999. Det fremgik af sagen, at ansøgeren under indlæggelsen i december 1998 blev konstateret hiv-smittet, og at han havde aids i udbrud. Det måtte lægges til grund, at hiv-smitten intet havde med overfaldet at gøre.

I april 2000 blev ansøgeren afskediget fra lægestillingen efter at være blevet frataget sin lægeautorisation, og han blev fra november 2000 tilkendt mellemste førtidspension.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede på grundlag af overfaldet i februar 1998 såvel méngraden som erhvervsevnetabet til 25 % samt stationærtidspunktet til august 1998. Ifølge Arbejdsskadestyrelsens udtalelse var førtidspensionen blevet tilkendt på grund af overfaldet (somatiske og psykiske) og HIV-infektionen samt følger efter HIV-påvirkning af hjernen.

Ansøgeren havde i et forsikringselskab tegnet en erhvervsudygtighedsforsikring, hvorfra han siden august 1999 havde fået udbetalt et løbende månedligt beløb. Forsikringselskabet havde endvidere ansat erhvervsevnetabsprocenten til 100, idet forsikringen skulle ses i relation til ansøgerens erhvervsevne som læge.

Ifølge forsikringselskabets oplysninger over for nævnet måtte det lægges til grund, at aids-udbruddet havde været det helt dominerende i det samlede sygdomsbillede og således årsagen til den fastsatte erhvervsevnetabsprocent på 100. Ifølge forsikringsbetingelserne skulle der være mindst 50 % erhvervsevnetab, for at forsikringen trådte i kraft.

Arbejdsskadestyrelsen havde efterfølgende over for nævnet oplyst, at det samlede generelle erhvervsevnetab efter Arbejdsskadestyrelsens skøn blev ansat til 65 %.

Nævnet fandt, at der ved erstatningstilkendelsen burde ses helt bort fra forsikringsydelsen, der måtte antages at være kommet til udbetaling, selv om ansøgeren ikke var blevet overfaldet. Nævnet fandt ligeledes, at der burde ses bort fra den tilkendte førtidspension, der alene indeholdt et invaliditetsbeløb, der i givet fald skulle være fratrukket i varigt mén godtgørelsen (som der ikke blev ansøgt om).

Nævnet tilkendte herefter ansøgeren ud fra den i 1998 gældende maksimale årsløn på 546.000 kr. et beløb på knap 800.000 kr. i erstatning for tabt erhvervsevne (25 % ifølge Arbejdsskadestyrelsen).

En 31-årig kvinde var i sagen, **N. j. nr. 2132/1998**, henholdsvis i maj og august 1996 af samleveren blevet tildelt adskillige slag i hovedet og på kroppen med hospitalsindlæggelse til følge.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 15 %, erhvervsevnetabet til 25 % samt stationærtidspunktet til februar 1997, dvs. 6 måneder efter seneste voldsepisode. Méngraden skyldtes, at ansøgeren havde udviklet et posttraumatisk belastningssyndrom. Erhvervsevnetabet var fastsat ud fra oplysningerne om ansøgerens svingende tilknytning til arbejdsmarkedet samt forudbestående lidelser.

Det fremgik af sagen, at ansøgeren var uddannet som kontorassistent, men at hun efter barsel i 1989 ikke havde været på arbejdsmarkedet. Hun havde på tilskadekomstidspunktet i 1996 fået uddannelsesorlov til et 1-årigt VUC-kursus. Hun havde frem til seneste tilskadekomstidspunkt i august 1996 modtaget arbejdsløshedsdagpenge og derefter sygedagpenge.

Ansøgeren var i februar 1998 blevet tilkendt mellemste førtidspension, hvilket efter det oplyste var begrundet i de aktuelle voldsepisoder (posttraumatisk belastningsreaktion) samt forudbestående lidelser i form af svær depression og periodevis alkoholmisbrug.

Nævnet fastsatte efter oplysningerne om ansøgerens indtægtsforhold i 1995-1996 årsindkomsten til skønsmæssigt 131.408 kr. Nævnet fandt, at tilskadekomsterne i maj og august 1996 havde været medvirkende årsag til, at ansøgeren i februar 1998 havde fået tilkendt mellemste førtidspension.

Den kapitaliserede værdi (kapitalfaktor 6) af førtidspensionen oversteg den beregnede erhvervsevnetaberstatning – også selv om nævnet i givet fald på grund af voldsepisodernes betydning kun fratrak halvdelen af pensionen – og nævnet afslog derfor i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, kravet på erstatning for erhvervsevnetab.

Nævnet afslog efter samme lovbestemmelse ansøgningen om godtgørelse for varigt mén, da den kapitaliserede værdi af invaliditetsydelsen, som udbetales som en del af mellemste førtidspension –

også selv om nævnet i givet fald på grund af voldsepisodernes betydning kun fratrak halvdelen af denne pensionsydelse – oversteg den méngodtgørelse (45.300 kr.), der kunne fastsættes i medfør af § 4 i erstatningsansvarsloven.

6.8. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er erstatning fra staten betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Politiets efterforskning vil normalt være en forudsætning for, at det kan konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, og hermed tillige nødvendig for at sikre mod misbrug af erstatningsordningen. En hurtig politianmeldelse vil i almindelighed fremme muligheden for at opklare sagen og dermed i givet fald tilvejebringe grundlag for en retsforfølgning af skadevolder, således at skadevolderen kan blive pålagt at betale erstatning til skadelidte.

I nævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer efter gerningstidspunktet, i almindelighed for indgivet uden unødigt ophold. Hvis det har været umuligt for skadelidte på grund af sin tilstand (f. eks. bevidstløshed) at indgive politianmeldelse, må fristen regnes fra det tidspunkt, hvor det var muligt for skadelidte at indgive politianmeldelsen, eventuelt telefonisk. Hvis der - uanset den for sene politianmeldelse - sker opklaring af sagen, f.eks. således at det ved dom konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, vil den sene politianmeldelse, jf. princippet i forsikringsaftalelovens § 21, ikke blive regnet skadelidte til last.

I lovens § 10, stk. 2, er bestemt, at erstatning kan ydes i særlige tilfælde, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt. I betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er om sådanne særlige tilfælde bl.a. anført den situation, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt tror, at der ikke er lidt et tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I disse tilfælde må fristen efter stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor skadelidte bliver klar over sin fejltagelse.

I lighed med sagen, N. j. nr. 545/97, der er omtalt i årsberetningen for 1997, pkt. 5.9, side 16, afsløget nævnet i 2001 i sagen, **N. j. nr. 2811/2000**, en ansøgning, selv om politiet havde været til stede umiddelbart efter tilskadekomsten. Sagen vedrørte en 41-årig skadelidt, der en aften i september 2000 af sin søn var bedt om at komme hen til sønnens skole, hvor der var fest. Da sønnen var blevet generet af nogle ”2.g.ere”, havde skadelidte højlydt bedt dørmændene om at smide disse ud fra skolefesten. Da skadelidte sammen med sin søn var på vej hen til sin bil, blev de omringet af en gruppe ”2.g.ere”, hvorunder skadelidte var blevet stukket med kniv. En dørmænd havde rekvireret en ambulance, hvilket medførte, at også en politibil ankom til skolen. Skadelidte gav over for politiet udtryk for, at han ikke ønskede at anmelde forholdet, og at han i øvrigt ikke ønskede at oplyse yderligere. Stort set samme holdning havde også skadelidtes søn over for politiet.

Efter veloverstået operation dagen efter rettede politiet henvendelse til hospitalet for at afhøre skadelidte, der imidlertid fortsat ikke ønskede at lade sig afhøre. Skadelidte havde ikke pådraget sig fysiske mén.

Først 4 dage efter tilskadekomsten – og efter i 3 timer at have overvejet situationen – indvilgede skadelidte i at give en kort udtalelse til politiet.

På denne baggrund afslog nævnet erstatningsansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 10 og dennes analogi. Hverken omfanget af tilskadekomsten eller det forhold, at skadelidte ikke mente, at han kunne genkende gerningsmændene, kunne efter nævnets opfattelse undskyldes, at han ikke havde ønsket at udtale sig til politiet. Nævnet bemærkede, at kravet i § 10 om, at der skal ske politianmeldelse uden unødigt ophold, herunder at skadelidte aktivt medvirker til sagens opklaring, især skyldes hensynet til opklaring af sagen, herunder muligheden for at sikre eventuelle vidneforklaringer og om muligt at retsforfølge en eventuel skadevolder. I det foreliggende tilfælde havde dette ikke været muligt, og nævnet kunne i den forbindelse ikke se bort fra betydningen af skadelidtes manglende vilje til at samarbejde med politiet.

I sagen, **N. j. nr. 2823/2000**, afslog nævnet den 27-årige skadelidtes ansøgning, da nævnet havde fundet, at politianmeldelsen, der var indgivet 1 døgn og 13 timer efter tilskadekomsten, ikke var sket uden unødigt ophold.

Skadelidte var en lørdag aften i april 2000 på en pub pludselig af en anden mandlig gæst blevet til-delt et slag med et fyldt ølglas på venstre side af halsen. I taxa blev skadelidte kørt på hospitalet, hvor han var indlagt til søndag eftermiddag. Skadelidte havde fået overskåret bagkanten af ørespyt-kirtlen og forkanten af halsmusklen. Disse læsioner blev sammensyet.

Politianmeldelsen blev indgivet mandag formiddag – 1 døgn og 13 timer efter voldsepisoden på pubben. Det fremgik af sagen, at politiet 2 gange forgæves havde tilsagt skadelidte til at møde op på politigården for at gennemse fotomappe med henblik på mulig genkendelse af gerningsmanden.

Nævnet fjøede i sit afslag til, at man i øvrigt ikke havde fundet, at der var tale om et sådant særligt tilfælde, at nævnet efter lovens § 10, stk. 2, kunne se bort fra den sene politianmeldelse. Nævnet havde herved tillige lagt vægt på, at skadelidte trods anmodning herom havde undladt at møde op på politigården, og at han herved ikke havde medvirket til sagens oplysning.

Den 24-årige ansøger var i sagen, **N. j. nr. 2236/2000**, en søndag morgen kl. 03.30 i juli 2000 på vej mod togstationen efter et værtshusbesøg blevet overfaldet af et par unge mænd, der havde sparket ham over hele kroppen og i hovedet. Han havde herunder mistet bevidstheden. En kvindelig bekendt var kommet til og havde sørget for, at han ca. kl. 06.30 kom på skadestue. Han havde været indlagt til observation for hjernerystelse og var søndag aften blevet udskrevet. Af skadestueattesten fremgik, at han havde pådraget sig adskillige hævelser og misfarvninger i ansigtet og på kroppen. Han havde angivet sig sygemeldt sengeliggende i 14 dage.

Ansøgeren havde først anmeldt overfaldet til politiet om mandagen kl. 13.31, dvs. 1 døgn og 10 timer efter episoden.

Efter omstændighederne, herunder at anmeldelsen skete mindre end 24 timer efter udskrivningen fra hospitalet, anså nævnet forholdet for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet tilkendte ansøgeren ca. 7.500 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, ca. 2.500 kr. i godtgørelse for svie og smerte samt ca. 230 kr. i erstatning for udgifter til fysioterapi.

To 21-årige unge mænd havde i sagerne, **N. j. nr. 1975/2000 og 2010/2000**, med deres kærester været i byen en aften i juni 2000. På et tidspunkt, hvor det ene par havde småskændtes indbyrdes, havde 5- 7 udlændinge/danskere blandet sig, og det var endt med, at den ene 21-årige unge mand var blevet skåret med en kniv i kinden, ligesom de begge var blevet slået og sparket. Begge havde været på skadestuen, og herunder blev det konstateret, at den ene skadelidte havde pådraget sig snitsår på venstre side af kæben med overskæring af ansigtsnerve. Skadelidte, der havde fået snitsåret,

havde umiddelbart til politiet forklaret, at han intet kunne oplyse om gerningsmand eller om de nærmere omstændigheder, idet han intet havde bemærket, da han blev skåret. Han var ikke i stand til at oplyse yderligere. Hans far havde 4 dage efter episoden henvendt sig til politiet og oplyst, at sønnen ønskede at trække anmeldelsen tilbage, idet han ikke turde stå frem, og at hans beslutning herom var urokkelig. Den anden skadelidte havde dagen efter episoden over for politiet oplyst, at han ikke ønskede erstatning, og at han ikke ønskede at være med til sagens opklaring.

Nævnet meddelte begge de skadelidte afslag på deres senere indkomne ansøgninger om erstatning. Nævnets afslag skete i medfør af lovens § 10 eller denne bestemmelses analogi. Nævnet anførte, at erstatning fra staten er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at det af lovens forarbejder fremgår, jf. betænkning nr. 751/1975, side 37, at frygt for repressalier ikke er nogen undskyldningsgrund for ikke at anmelde forholdet til politiet. Nævnet havde ved sin afgørelse således måtte tillægge det afgørende betydning, at de skadelidtes manglende samarbejdsvilje havde haft negativ indflydelse på politiets efterforskning med henblik på at udfinde gerningsmændene.

6.9. 2-ÅRS FRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13

Ifølge offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. I forarbejderne til lovbestemmelsen, betænkning nr. 751/1975, side 38, er anført, at det er fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden for hvilken ansøgningen i almindelighed skal være indgivet, for at nævnet kan undgå at behandle alt for gamle krav, og en frist på 2 år er fundet rimelig. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, og dette kan ifølge betænkningen f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte først får kendskab til forbrydelsen længere tid efter, at forbrydelsen er begået. Bl.a. fordi nævnet står uden vejledning i lovens forarbejder, er nævnet meget tilbageholdende med at afvise en ansøgning med henvisning til lovens § 13.

I en lidt atypisk sag, **N. j. nr. 25/2001**, besluttede nævnet at se bort fra 2-års fristen. Sagen angik en nu 37-årig kvindelig bankassistent, der i april 1999 som ansat i banken var udsat for et røveri. Røveren havde med en pistol truet personalet til at udlevere 117.500 kr. Sammen med en kollega havde ansøgeren stået ved kassen, da røveren med pistolen havde truet kollegaen til at fylde penge op i en pose. Røveren havde peget direkte på kollegaen og ansøgeren. Umiddelbart efter var røveren løbet bort med pengene. Ansøgeren var ikke tilsagt til straffesagen, der blev behandlet som tilståelsessag. Ansøgeren havde under afhøringen til politiet forklaret, at hun under røveriet havde tænkt meget på det bankrøveri, hun i en anden filial havde været udsat for i juni 1995, hvorunder 5 franskmænd under trusler med skarpladte pistoler og en håndgranat havde tilegnet sig over ¼ mio. kr. Under dette røveri var en politibetjent blevet dræbt under røvernes flugt fra banken. Hun havde ved dette røveri siddet ved kassen og var sammen med det øvrige personale blevet beordret ned på gulvet, hvorefter de var ført til et andet lokale og lænket sammen 2 og 2 til en radiator. Herunder havde den ene røver vist dem en håndgranat.

Ansøgeren havde nu efter det andet røveri pådraget sig en posttraumatisk belastningsreaktion og blev af en speciallæge i psykiatri vurderet til ”aktuelt uden arbejdsevne som følge af de traumatiserende hændelser som ansat i pengeinstituttets røverirante filial.” Ansøgeren ansøgte om erstatning og godtgørelse vedrørende begge røveriforhold. Politimesteren havde ved fremsendelsen af ansøgningen anmodet om, at der skete realitetsbehandling også af 1995-forholdet, da ”politiet i begge tilfælde stik mod sædvane og ikke mindst gældende procedure svigtede ved ikke at vejlede ansøgeren.”

Nævnet besluttede på denne baggrund at se bort fra 2-års fristen i relation til 1995-forholdet. Nævnet kunne imidlertid for så vidt angår 1995-røveriet ikke tilkende ansøgeren nogen tortgodtgørelse, da betingelserne herfor ikke var til stede, jf. herunder højesteretsdommen, refereret i UfR 1996, s. 747, hvorefter kortvarig frihedsberøvelse i forbindelse med bankrøveri ikke udløste godtgørelse for tort. Da forholdet var begået før 1. juni 1997, på hvilket tidspunkt § 26, stk. 2, trådte i kraft, kunne godtgørelse efter denne bestemmelse ikke komme på tale.

Nævnet tilkendte derimod vedrørende 1999-røverforholdet såvel godtgørelse efter § 26, stk. 2, 10.000 kr., som godtgørelse for svie og smerte. Erhvervsevnetabserstatning og mén godtgørelse var dækket af arbejdsgiverens forsikringer, jf. offererstatslovens § 7, stk. 1, og ansøgeren havde fået løn i hele sygeperioden.

6.10. ERSTATNING FOR FORLÆNGELSE AF UDDANNELSE,

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1, STK. 1, VEDRØRENDE ”ANDET TAB”

Sagen, **N. j. nr. 1978/1999**, vedrørte en 27-årig libanesisk mand, der i 1989 var kommet til Danmark. Han blev i november 1998 overfaldet på gaden af 2 ukendte arabiske gerningsmænd, der slog ham med knytnæver i hoved og på kroppen og stak ham med en kniv på venstre side af halsen. Han pådrog sig herved en række snitsår og flænger. Han fik endvidere følger efter overfaldet i form af let posttraumatisk belastningsreaktion, hvorved han havde symptomer i form af bl.a. søvnbesvær, angst, manglende koncentration samt isoleringstendens. Skadelidte havde siden 1992/93 læst medicin på Universitetet. Såfremt han havde fulgt studieplanen, ville han have haft mulighed for at afslutte medicinstudiet i januar 2000.

Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet méngraden til 10 % og erhvervsevnetabet til mindre end 15 %. Stationærtidspunktet var ansat til maj 2000, dvs. 1 ½ år efter tilskadekomsten i november 1998.

Skadelidte blev rent faktisk færdig med medicinstudiet i juli 2001 og fik 3 måneder senere, i oktober 2001, ansættelse som hospitalslæge.

Skadelidte ansøgte nævnet om bl.a. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste som følge af den forlængede uddannelsestid, der blev opgjort til 18 måneder a 26.452,12 kr. (hospitalslægeløn), i alt 476.138,16 kr. Det fremgik af sagen, at skadelidte på grund af den forlængede uddannelsestid gennem SU-styrelsen havde måttet optage et 11 måneders slutlån svarende til ca. 60.000 kr.

Nævnet afslog efter erstatningsansvarslovens § 2 at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, da man ikke fandt det godtgjort, at skadelidte ville have afsluttet sin uddannelse og efterfølgende være kommet i arbejde inden stationærtidspunktet i maj 2000, såfremt han ikke var kommet til skade.

Nævnet tilkendte derimod i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 – ”andet tab” - skadelidte en skønsmæssigt fastsat erstatning på 60.000 kr., da nævnet ud fra oplysningerne fra Universitetet og lægeerklæringerne, herunder også Arbejdsskadestyrelsens udtalelse om stationærtidspunktet, fandt, at han som følge af tilskadekomsten i november 1998 var blevet 1 ½ år forsinket i sin uddannelse.

Nævnet føjede til, at beløbet på 60.000 kr. blev fastsat ud fra retspraksis, herunder f.eks. UfR 1991.570 H og FED 1997.1298 ØL, hvorved de skadelidte blev tilkendt 40.000 kr. i erstatning for 1 års forlængelse af deres uddannelse. Nævnet henviste endvidere til side 27 i den kommenterede Erstatningsansvarslov (5. udgave).

I sagen, **N. j. nr. 3011/1998**, ansøgte en 22-årig malerlærling om bl.a. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste på grund af forlænget læretid på 10 måneder som følge af et overfald. Ved overfaldet i november 1998 var ansøgeren blevet tildelt et såkaldt cirkelspark på højre skinneben, hvorved han pådrog sig et brud i skinneben og lægbenet med nedsat bevægelighed i fodled til følge.

Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet méngraden til 10 %, erhvervsevnetabet til mindre end 15 % samt stationærtidspunktet til juni 2000.

Ansøgeren var sygemeldt til august 1999, hvorefter han genoptog arbejdet som malerlærling på fuld tid. På grund af tilskadekomsten var hans læretid, der ellers ville have været afsluttet i august 2000, blevet forlænget 10 måneder til juni 2001. Han opgjorde kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til 126.436,77 kr. svarende til differencen på timelønnen for sidsteårslærlinge og en malersvends overenskomstsmæssige minimumstimeløn.

Nævnet lagde til grund, at læretiden, selv om tilskadekomsten ikke var sket, ikke ville være blevet afsluttet inden stationærtidspunktet i juni 2000, og – såfremt det på baggrund af højesteretsdommen i UfR 1999, s. 394, måtte være relevant – i øvrigt heller ikke inden tidspunktet for den faktiske genoptagelse af arbejdet i august 1999. Nævnet fandt derfor ikke grundlag for i medfør af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, at tilkende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Derimod tilkendte nævnet ansøgeren 50.000 kr. i henhold til erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, (andet tab) som kompensation for forlænget uddannelse. Nævnet føjede til, at man ved fastlæggelse af kompensationen havde lagt vægt på retspraksis på området samt på, at den tilkendte kompensation i modsætning til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke var indkomstskattepligtig.

Nævnet kan om disse sagstyper i øvrigt henvise til årsberetningen for 1999, side 24, om sagen, N. j.nr. 2088/95, hvori det er anført, at niveauet (tilskadekomsten var april 1995) var 25.000 kr. for ½ års forlængelse og 40.000 kr. for 1 års forlængelse.

6.11. IKKE BÅDE ERSTATNING FOR TAB AF ERHVERVSEVNE (erstatningsansvarslovens § 8) OG ERSTATNING FOR FORØGEDE UDGIFTER VED FORLÆNGELSE AF UDDANNELSE.

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1, STK. 1.

Spørgsmålet, om der ved siden af erhvervsevnetabserstatning kan kræves erstatning for udgifter til dækning af uddannelsesudgifter (andet tab) i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1., har været omtalt senest i årsberetningen for 1999, 5.14, siderne 24-26.

I de her omtalte sager fastslog nævnet, at der efter nævntes opfattelse ikke er hjemmel i erstatningsansvarsloven til ud over erhvervsevnetabserstatning tillige at få erstatning for forlænget uddannelse ("andet tab") i form af mistet indtægt ved forsinket erhvervsstart. Nævnet henviste til, at en tilsvarende opfattelse er gengivet i den kommenterede Erstatningsansvarslov (5. udgave), side 51 (jf. s. 25), hvori det hedder:

Der kan ikke tillige kræves erstatning efter § 1, idet denne er "indeholdt" i erhvervsevnetabserstatningen."

N. j. nr. 977/1997. Denne sag angik ikke krav om erstatning for fremtidig tabt arbejdsfortjeneste, men derimod erstatning for forøgede udgifter ved forsinkelsen af uddannelsen. En 38-årig biologi-

studerende blev i august 1996 overfaldet under et diskoteksbesøg, idet han angiveligt fik et hårdt slag i ansigtet. Han pådrog sig hovedpine, lysoverfølsomhed og ukarakteristiske synsforstyrrelser samt ukarakteristisk svimmelhed og besvimelsesfølelse. Disse gener samt i øvrigt symptomer på posttraumatisk belastningsreaktion blev af Arbejdsskadestyrelsen vurderet til en méngrad på 25 %. Stationærtidspunktet blev vurderet til skønsmæssigt 2 år efter tilskadekomsten. Skadelidte kunne – i mindre omfang pga. læsnings- og koncentrationsbesvær – genoptage biologistudiet ca. 3 måneder efter studiet. Han havde i 1990 begyndt universitetsuddannelsen, der er normeret til 5 år (5 årsværk). På skadestidspunktet – august 1996 – havde han på 6 år kun nået gennem halvdelen af studiet, og efter tilskadekomsten havde studieforløbet ifølge udtalelse fra uddannelsesstedet været endnu langsommere.

Nævnet tilkendte skadelidte bl.a. godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén (75.500 kr.) og i medfør af erstatningsansvarslovens § 8, stk. 3, erstatning for tab af erhvervsevne (150 % af 75.500 kr. eller 113.250 kr.).

Skadelidte ansøgte tillige om erstatning for forlængelse af studium på ca. 1 år med 60.000 kr. Det fremgik af sagen, at skadelidte i det inaktive studieforløb havde ”fravalgt SU-klip” og havde måttet optage banklån.

Nævnet lagde efter de foreliggende oplysninger til grund, at overfaldet havde medført, at studietiden var blevet forlænget med 1 år. På denne baggrund, og da skadelidte havde haft forøgede udgifter pga. forlængelsen, tilkendte nævnet ham 45.000 kr. i ”erstatning for forlængelse af studium”.

Det tilføjes, at afgørelsen ses at være i overensstemmelse med højesteretsdommen, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, s. 597, hvori det bl.a. blev udtalt:

”Den omstændighed, at skadelidte har modtaget erstatning for tab af erhvervsevne, udelukker ikke, at han i medfør af bestemmelsen om ”andet tab” i erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, kan have krav på erstatning for tab ved forsinkelse med færdiggørelsen af studiet.” I dommen blev det præciseret, at kravet ikke vedrørte erstatning for mistet indtægt ved forsinket erhvervsstart (fremtidig tabt arbejdsfortjeneste).

Sagen, **N. j. nr. 2291/2000**, angik en noget tilsvarende situation for en 23-årig religionsstuderende ansøger, der i december 1999 som ansat i en forretning blev udsat for et røveri. 3 mænd havde med en kniv og pistol truet hende til at udlevere 30.000 kr.

Ansøgeren var i september 1998 påbegyndt universitetsuddannelsen og var således i gang med 3. semester, da hun blev udsat for røveriet. Efter studieplanen ville hun have været færdiguddannet foråret 2003, men på grund af følgerne efter røveriet ville hun ifølge oplysning fra uddannelsesstedet først kunne være færdig i efterårssemesteret 2003. Det fremgik af lægelige oplysninger, herunder fra psykolog, at ansøgeren efter røveriet havde været bragt psykisk ud af balance, havde været krisepreget og i det hele taget havde haft svært ved at genoptage sin normale livsførelse.

Nævnet fandt det på den baggrund dokumenteret, at ansøgerens studium som følge af røveriet var blevet forlænget med ½ år og tilkendte hende i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 (”andet tab”) 25.000 kr. i erstatning.

6.12. FORSØRGERTABSERSTATNING

ERSTATNINGSANSVARSLovens §§’ ERNE 12, 13 og 14. (jf. offererstatningslovens § 2).

Erstatningsansvarslovens § 12 bestemmer, at den, der er erstatningsansvarlig for en andens død, skal betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsørger. Det er endvidere bestemt, at forsørgelse også omfatter værdien af afdødes arbejde i hjemmet. Offererstatningslovens § 2 svarer til denne bestemmelse.

Ifølge erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 1. pkt., udgør erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever 30 % af den erstatning, som afdøde må antages at ville have opnået ved et fuldstændigt tab af erhvervsevne, jf. §§`erne 5-8. Erstatningen udgør dog mindst 225.000 kr. (ved dødsfald i 2001: 386.500 kr.), medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. lovens § 13, stk. 1, 2. pkt.

Nævnet fastslog i sagen, **N. j. nr. 2593/2000**, at betingelserne for forsørgertabserstatning efter § 13 i erstatningsansvarsloven ikke var opfyldt.

På drabstidspunktet juli 1999 havde den da 18-årige ansøger været kæreste med den 20-årige afdøde i ca. 5 år, men hun havde ikke boet sammen med ham, da han blev slået ihjel. Det fremgik af sagen, at ansøgeren senest havde boet sammen med afdøde i 8 måneder fra oktober 1998 til udgangen af maj 1999, idet hun da på grund af uoverensstemmelser var flyttet hjem til sin far. Samtidig hermed havde ansøgeren søgt og med virkning fra den 1. juli 1999 oppebåret børnetilskud som enlig forsørger til fællesbarnet, der var født i januar 1999. Afdøde var blevet pålagt at betale børnebidrag med virkning fra den 1. juli 1999.

Nævnet afslog ansøgningen om forsørgertabserstatning ud fra en samlet vurdering af oplysningerne i sagen. Nævnet fandt således, at ansøgeren på drabstidspunktet ikke indgik i et sådant faktisk samlivsforhold med afdøde, at hun i medfør af lovens § 13 var berettiget til forsørgertabserstatning.

I sagen, **N. j. nr. 1360/2001**, afslog nævnet at yde forsørgertabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 13 til ansøgeren, idet nævnet trods anmodning om dokumentation herfor ikke fandt det godtgjort, at der på drabstidspunktet i september 2000 havde bestået en forsørgerpligt mellem hende og afdøde.

Ansøgeren havde gjort gældende, at hun og afdøde, der i august 1995 havde fået et fællesbarn, havde haft fælles bopæl, husholdning og økonomi fra 1993 til drabstidspunktet, og at der således havde været tale om forsørgelse og fast samliv. Afdøde havde i 1999 haft en indtægt på 118.177 kr. Ansøgerens krav om forsørgertabserstatning udgjorde følgelig 212.718 kr. (118.177 kr. x 6 x 30%) eller som minimalerstatning efter § 13, stk. 1, 2. pkt., 374.000 kr. (takst 2000).

Efter de foreliggende oplysninger i sagen måtte nævnet lægge til grund, at ansøgeren ifølge Det Centrale Personregister ikke siden februar 1997 havde haft fælles bolig med afdøde. Det måtte videre lægges til grund, at ansøgeren efter egne oplysninger fra sommeren 2000 og indtil drabstidspunktet i september 2000 havde boet hos sine forældre. Da der efter nævnets opfattelse ikke var dokumenteret en forsørgerpligt, hverken retlig eller faktisk, kunne ansøgerens krav ikke imødekommes.

Erstatningsansvarslovens § 14 bestemmer, at erstatning for tab af forsørger til efterlevende børn fastsættes til et beløb, der svarer til summen af de bidrag til barnets underhold, som afdøde på skadestidspunktet kunne være pålagt efter lov om børns retstilling, hvis afdøde havde været bidragspligtig. Var afdøde eneforsørger, forhøjes erstatningen med 100 %.

Nævnet havde i 2001 lejlighed til at tage stilling til forsørgertabserstatningskrav efter denne lovbestemmelse i sagen **N. j. nr. 2430/2000.**

Ved nævningeting var gerningsmanden blevet dømt for drab på en tysk mand samt dømt til at betale 138.502 kr. i forsørgertabserstatning til afdødes 2-årige datter, der boede i Tyskland. Den tyske afdøde mands datter fremsatte over for nævnet krav om et erstatningsbeløb på 147.634 kr. svarende til normalbidraget på 761 kr. (niveau 1999) til det fyldte 18. år.

Nævnet indhentede via bistandsadvokaten for afdødes datter oplysninger fra Tyskland – ”Landesversicherungsanstalt Hannover”- om, at datteren af det offentlige fra faderens dødsdag til det fyldte 18. år ville modtage en månedlige rente (”halbwaisenrente”) på 228,75 DM. I dette beløb var fratrukket bidrag til sygeforsikring og plejeforsikring.

Nævnet afslog herefter ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, da de ydelser – 228,75 DM – der af de tyske offentlige myndigheder ville blive udbetalt til ansøgeren i anledning af faderens død, ville overstige forsørgertabserstatningen udmålt efter erstatningsansvarslovens § 14.

I sagerne, **N. j. nr. 1343 – 1344/2001**, forelå en lidt speciel situation, idet afdødes 2 mindreårige sønner blev behandlet forskelligt i relation til kravet om forsørgertabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 14.

Ved nævningeting var en kvinde blevet dømt for at have dræbt de 2 børns fader – hendes samlever – og hun var blevet dømt til, hvilket hun havde anerkendt, at betale forsørgertabserstatning til det 5-årige barn med 133.937 kr. og til det 13-årige barn med 43.463 kr., begge beløb indtil børnenes fyldte 18. år.

Nævnet tilkendte det 5-årige barn det ansøgte erstatningsbeløb, men afslog i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, at imødekomme kravet til det 13-årige barn. Nævnets afslag skete i henhold til offererstatningslovens § 7, stk. 1, hvorefter nævnet ikke kan yde erstatning i det omfang, skaden dækkes fra anden side. Nævnet havde ved sin afgørelse lagt til grund, at barnet på grund af sin fars død fik udbetalt særligt børnetilskud i medfør af børnetilskudslovens § 4, stk. 3, nr. 2. Dette særlige børnetilskud svarede beløbsmæssigt til normalbidraget, og det særlige børnetilskud ville blive udbetalt til barnets 18. år. Den forsørgertabserstatning, som nævnet efter erstatningsansvarslovens § 14 ville kunne yde i anledning af faderens død, svarede til summen af normalbidraget fra skadestidspunktet indtil barnets 18. år.

Derimod tilkendte nævnet det andet barn – det 5-årige barn – det ansøgte beløb, da dette barn ikke på grund af faderens død fik udbetalt noget særligt børnetilskud. Dette barn var imidlertid anbragt uden for hjemmet og var dermed allerede forsørget af det offentlige. Faderens børnebidrag var ”indgået i kommunekassen.”

Faderens død betød ikke nogen ændring i barnets økonomiske situation, da barnet ikke modtog nogen social ydelse som følge heraf. Den omstændighed, at kommunen på grund af dødsfaldet ikke længere modtog faderens børnebidrag, kunne ikke medføre nogen ændring heri. Herefter udbetalte nævnet beløbet på 133.9937 kr., som skulle udligne det kapitaliserede normalbidrag til barnets fyldte 18. år.

Selv om det for afdødes 2 børn umiddelbart måtte forekomme ”urimeligt” med forskelsbehandlingen, måtte nævnet fastholde afslaget til det 13-årige (hjemmeboende) barn, da det afgørende efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, er, om der er tilfaldet barnet en offentlig ydelse (det særlige bør-

netilskud) på grund af dødsfaldet. Dette var netop tilfældet med dette barn, men ikke med den 5 årige broder, der var anbragt uden for hjemmet, og som ikke modtog nogen offentlig ydelse som følge af dødsfaldet.

6.13. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1.

A. Særligt vedrørende voldssager.

Der henvises herom til tidligere årsberetninger, senest årsberetningen for 1999, pkt. 5. 16., side 25-26.

B. Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden.

N. j. nr. 2978/2000. Den 17-årige gerningsmand blev efter sin egen erkendelse dømt for overtrædelse af straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 1, ved i 2 tilfælde i januar og i april 2000 at have haft anden kønslig omgang end samleje med sin da 14-årige kæreste, idet han dels havde manipuleret hendes kønsdel med hånden eller munden og stukket en finger op i hendes skede, dels havde fået hende til at manipulere sit kønsllem enten med hånden eller munden.

Nævnet tilkendte skadelidte 5.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet havde herved lagt vægt på, at skadepolderen på den ene side havde været kæreste med skadelidte i en længere periode og på den anden side, at skadelidte havde været i psykologbehandling efter den "traumatiske oplevelse, idet dette var hendes første seksuelle oplevelse."

Samme gerningsmand blev i sagen, **N. j. nr. 3004/2000**, ligeledes dømt for samme straffelovsovertrædelser ved i juni 2000 at have befølt den da 14-årige skadelidte på brysterne og i kønsdelen. Denne skadelidte havde gerningsmanden kendt lige så længe som kæresten i ovennævnte sag, idet hun var veninde med kæresten.

Skadelidte havde på tilsvarende vis – som veninden - været i psykologbehandling, og nævnet tilkendte hende ligeledes 5.000 kr. i tortgodtgørelse.

En 10-årig dreng var i sagen, **N. j. nr. 1894/2000**, udsat for blufærdighedskrænkelser, da han sammen med sin lærer og skoleklassen en dag i maj 2000 var i svømmehal. Drengen var på et tidspunkt alene i svømmehallens sauna, hvor han blev kontaktet af en mand, der spurgte, hvad han hed, og hvor han boede. Pludselig begyndte manden at beføle ham i skridtet, hvorfor han straks løb ud til sine kammerater og sin lærer. Manden blev umiddelbart efter antastet af læreren, men nægtede alt. Drengens mor oplyste over for politiet, at sønnen efterfølgende havde haft mareridt, og at han havde opholdt sig meget inden døre efter episoden.

Nævnet tilkendte drengen 5.000 kr. i tortgodtgørelse som følge af befølingen i skridtet.

En 52-årig kvinde var i sagen, **N. j. nr. 1130/2001**, udsat for, at en ukendt gerningsmand en morgen i maj 2000 ved at gennembore en vinduesramme havde fået vindueshaspen af til et værelse i hendes hus og skaffet sig adgang hertil. Hun havde tidligere på aftenen siddet i gården, hvor hun havde drukket vin sammen med et bekendt par. Da parret var gået, var hun gået ind i huset, hvor hun var gået i seng. Hun vågnede noget senere ved, at hun følte nogle stik eller stød på kroppen. En mand, der bar en mørk elefanthue med huller til øjnene, holdt hende på munden. De sloges og endte nede på gulvet. Manden holdt hende for mund og næse. Manden lagde hende på maven på sengen, idet han herefter brugte noget tape til at binde hendes hænder på ryggen. Hun fik endvidere tape på

mund og øjnene. Manden havde lagt 2 piller under tapen ind i hendes mund. Det var dog lykkedes hende at få stødt pillerne ud, så de lå mellem læberne og tapen. Han prikkede hende til stadighed med et eller andet instrument, ligesom han slog hende gentagne gange med flad hånd. Han gennemgik herefter huset og kom tilbage for at få nummeret på hendes kreditkort. Pludselig vendte han hende om på ryggen, knappede hendes pyjamasskjorte op og tog hende på brysterne. Han berørte endvidere hendes kønsdel, ligesom han stak en finger op i hendes skede og i endetarmen. Til sidst tog han tapen af hendes hænder og bandt i stedet en ledning omkring. Han lagde derpå dynen over hende og gik. Det lykkedes hende at komme fri. Da telefonledningen var skåret over, måtte hun søge hjælp hos sin logerende på 1.sal. Episoden havde varet ca. 2 timer.

Hun var efterfølgende sygemeldt i knap 3 måneder. Hun var meget psykisk påvirket af overgrebet og måtte have 24 psykologbehandlinger. De 2 piller viste sig at være piller til behandling for søvnløshed og uro.

Nævnet tilkendte skadelidte bl.a. tortgodtgørelse, der efter karakteren af det begåede forhold, der havde strakt sig over ca. 2 timer i hendes hjem, blev fastsat til 40.000 kr. Hun havde selv ansøgt om 60.000 kr.

C. Særligt vedrørende sager om frihedsberøvelse.

I sagen, **N. j. nr. 1137/2000**, tilkendte nævnet en 25-årig mand en tortgodtgørelse på 10.000 kr.

Skadelidte havde som medsiget i en smuglersag i marts 1999 afgivet forklaring om gerningsmanden, ligesom skadelidte senere i november samme år som medtalt skulle afgive forklaring i retten. Dette havde foranlediget gerningsmanden til – sammen med 2 medgerningsmænd – i september 1999 i 14 timer og 15 minutter at holde skadelidte indespærret i en ejendom, hvorunder han var blevet truet med at få skåret tungen af med en saks – alt i den hensigt at få skadelidte til at ”ændre forklaring”. Ved politiets ankomst havde skadelidte været iført håndjern. Gerningsmændene var i relation til skadelidte blevet dømt for trusler efter straffelovens § 123 og for frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1. For dette og for andre forhold var gerningsmændene idømt henholdsvis 1 år, 3 måneders fængsel og 4 måneders fængsel.

Erstatnings- og godtgørelseskrav var ikke fremsat under straffesagen mod gerningsmændene. Skadelidte ansøgte om tortgodtgørelse på 30.000 kr.

Efter praksis, jfr. herved sagen, N. j. nr. 2846/1997, i årsberetningen for 1998, pkt. 5.15, C, side 25-26, tilkendte nævnet skadelidte en tortgodtgørelse på 10.000 kr.

D. Ærekrænkelser og lignende.

N. j. nr. 702/2000. Sagen, der er omtalt i årsberetningen for 2000, vedrørte nævnets afslag på tortgodtgørelse i anledning af, at byretten havde frifundet en mand for overtrædelse af straffelovens § 266 b (”racismeparagraffen”) og alene idømt ham en bøde på 4.000 kr. for at have overtrådt politivedtægtens § 3, stk. 1.

Manden var blevet dømt for i 25 tilfælde, hvoraf 22 tilfælde var begået over en periode af ca. 3 måneder og 1 tilfælde, efter at manden havde modtaget et polititilhold, at have fremsat udtalelser af racistisk og truende karakter (f.eks. ”alle negre skulle skydes”). Skadelidte havde anket byrettens dom, hvorved der ikke var fundet grundlag for at tilkende tortgodtgørelse efter erstatningsansvars-

lovens § 26. Vestre landsret fandt ved en civil ankedom, at betingelserne for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 var opfyldt og fastsatte godtgørelsen til 10.000 kr.

Den omstændighed, at landsretten havde tilkendt tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 ("ansvarlig for en retsstridig krænkelse"), indebærer imidlertid efter nævnets opfattelse ingen ændring af det faktum, at gerningsmanden var frifundet for overtrædelse af straffeloven. Nævnet føjede til, at det efter offererstatningslovens § 1 – men ikke efter erstatningsansvarslovens § 26 – er en betingelse for erstatning fra staten, at der er tale om en straffelovsovertrædelse.

Skadelidtes advokat ansøgte efterfølgende Københavns Overpræsidium om fri proces til anlæg af retssag mod nævnet med påstand om betaling af 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Som oplyst i årsberetningen for 2000 blev Overpræsidiets afslag indbragt for Civilretsdirektoratet. I juni 2001 fastholdt Civilretsdirektoratet det meddelte afslag om fri proces.

6.14. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 2.

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.21, side 27-28, er denne bestemmelse, som ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 med virkning fra 1. januar 2002 er blevet § 26, stk. 3, om godtgørelse nærmere omtalt. Det er i forbindelse hermed bl.a. omtalt, at det i forarbejderne er forudsat, at godtgørelsen som udgangspunkt vil ligge i størrelsesordenen 10.000 kr. Der er fortsat endnu kun begrænset praksis om bestemmelsen, der trådte i kraft den 1. juni 1997.

En 28-årig kvinde var i sagen, N. j. nr. 1572/2001, i marts 2000 under sit arbejde i et bageri blevet opsøgt af en tidligere kæreste, der havde forsøgt at dræbe hende med en køkkenkniv. Gerningsmanden havde flere gange stukket hende blandt andet med et stik under venstre ribbenskurvatur. Ved nævningetinget blev gerningsmanden fundet skyldig, og han blev på grund af skizofreni dømt til anbringelse i psykiatrisk hospital.

Skadelidte var hospitalsindlagt i 6 dage og var derefter på grund af psykiske følger sygemeldt i yderligere nogen tid. Godtgørelsen for svie og smerte blev fastsat til ca. 15.000 kr. Skadelidte fik ingen varige mén, men hun måtte have psykologbehandling, som nævnet erstattede med udgiftsbeløbet på ca. 4.600 kr.

Under straffesagen havde skadelidte bl.a. nedlagt krav om godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, med 25.000 kr., subsidiært godtgørelse efter § 26, stk. 2, med ikke under 10.000 kr. Skadelidte blev ved dommen ikke tilkendt tortgodtgørelse, men – som anerkendt af gerningsmanden – et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse efter § 26, stk. 2.

Skadelidte ansøgte nævnet om et godtgørelsesbeløb på 25.000 kr. navnlig henset til de psykiske følger. Nævnet tilkendte skadelidte domsbeløbet på 10.000 kr. i godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, idet nævnet ikke fandt, at forholdet havde haft en sådan farlighed og grovhed, at der var baggrund for at fravige sædvanlig praksis herom.

I sagen, N. j. nr. 2204/2000, blev en i gerningsøjeblikket utilregnelig mand dømt til anbringelse på sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland for i december 1999 på Amtshospitalet i Vordingborg at have hugget en bordkniv ind i ansigtet ved højre øje på en ansat kvindelig social- og sundhedsassistent, hvorved kniven trængte forbi øjet, igennem øjenhulen og ind i kraniet med et hul på hjernehindens til følge. Skadelidte modtog bl.a. behandling af krisepsykolog.

Under straffesagen, hvorunder gerningsmanden blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 (legemsangreb af særlig farlig karakter og under særdeles skærpande omstændigheder), havde gerningsmanden påstået sig frifundet for bl.a. et af skadelidte fremsat krav på ikke under 5.000 kr. ”i godtgørelse i henhold til ikrafttrædelsesloven til straffelov for den tort og ulempe, som hun har været udsat for.” Kravet blev herefter udskilt til særskilt behandling og blev indgivet til nævnet.

Nævnet fandt, at betingelserne for godtgørelse for ikke økonomisk skade i henhold til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, var opfyldt, og tilkendte skadelidte – i overensstemmelse med påstanden i retten – beløbet på 5.000 kr.

Politiet havde i sagen, **N. j. nr. 212/2001**, henført en skudepisode over for en knap 50-årig mand under straffelovens § 252 (”på lignende hensynsløs måde voldt nærliggende fare for nogens liv eller førlighed”).

Den pågældende mand, der efterfølgende ansøgte nævnet om erstatning og godtgørelse, havde både før som efter skudepisoden været udsat for trusler og chikane i anledning af, at han i retten havde vidnet mod en gruppe unge andengenerationsindvandrere.

Ved skudepisoden, der fandt sted i april 2000, havde en uidentificeret gerningsmand affyret skud med et glatløbet haglgevær gennem ansøgerens entredør, mens ansøgeren havde opholdt sig på en sofa i lejligheden. Haglbygen havde ramt en åbenstående dør i entreens fjerneste ende. Hvis skuddet havde været mere skråtstillet, kunne skuddet ifølge politiets gerningsstedsbeskrivelse have ramt ansøgeren.

Ansøgeren havde efterfølgende været sygemeldt og havde bl.a. modtaget behandling hos psykolog. Uanset at politiet alene havde henført skudepisoden under straffelovens § 252, - gerningsmanden var ikke fundet, og et forsæt kunne derfor ikke endeligt fastlægges - fandt nævnet, at også et forsøg på grov vold, straffelovens § 245, jf. § 21, på samme måde som et drabsforsøg, måtte være omfattet af ordlyden i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, ”indebåret et særlig groft angreb mod skadelidtes person.”

Nævnet tilkendte herefter ansøgeren også et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse efter denne bestemmelse.

København, maj 2002

M. Lerche